

ਹੁਣ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ ਮੈਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ

-ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਕਹਾਣੀ

ਤੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਰਾਹੀਆਂ ਕੋਲੋਂ, ਬੜੀਆਂ ਸੁਣ ਲੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਮੈਂ
 ਕਿਉਂ ਤੁਰ ਗਏ ਸੀ, ਘਰਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹਾਣੀ ਨੀਂ
 ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਉਸ ਬਾਬੇ ਨੇ ਦੱਸ, ਚੱਕਿਆ ਕਿਉਂ ਸੀ ਤੀਰ ਓਦੋਂ
 ਮਰਜੀਵੜਿਆਂ ਦੀ ਕਾਹਤੋਂ ਉਹਨੇ, 'ਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਢਾਣੀ ਨੀਂ
 ਮਹਿਤੇ ਵਾਲੇ ਡੇਰੇ ਕੋਲੋਂ, ਲਾਲ ਕਿਲਾ ਕਿਉਂ ਕੰਬਦਾ ਸੀ
 ਮਰਦ ਦੀ ਵੈਰਨ ਬਣ ਬੈਠੀ, ਕਿਉਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਰਾਣੀ ਨੀਂ
 ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਵਸਦਾ-ਰਸਦਾ, ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੜਾ
 ਕਾਹਤੋਂ ਹੋ ਗਿਆ ਬਾਗੀ, ਕੀਤੀ ਵੰਡ ਕਿਸੇ ਕਿਉਂ ਕਾਣੀ ਨੀਂ
 ਦੇਹਧਾਰੀਆਂ, ਦੰਭੀਆਂ, ਬਿਪਰਾਂ, ਵਿੰਨ੍ਹ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਲਾਏ ਨੀਂ
 ਸਾਜਿਸ਼ ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਜਦ ਵੇਖਾਂ ਉਲਝੀ ਤਾਣੀ ਨੀਂ
 ਗੱਭਰੂ ਸਿੰਘਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ, ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਿਉਂ?
 ਰੋ ਕੇ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਕਿਉਂ ਪਾਣੀ ਨੀਂ
 ਕਿਉਂ ਲੱਗਦੈ ਤੂੰ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਤੇ, ਸੰਦਲੀ ਦਰਦ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ
 ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਮਾਏ, ਸਾਰੀ ਅੱਜ ਕਹਾਣੀ ਨੀਂ
 ਮੇਰੀ ਧਰਤ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ, ਕਹਿਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖੇਗਾ
 ਸਹੁੰ ਮੈਨੂੰ ਚਮਕੌਰ ਗੜੀ ਦੀ, ਪੀੜ ਦਿਆਂ ਮੈਂ ਘਾਣੀ ਨੀਂ
 ਚਾਣਕੀਆ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨਿੱਤ ਦਿਨ, ਗੁੱਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਦੇ ਨੇ
 ਨਾ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਆਵੇ ਮੈਨੂੰ, ਅਜੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਨਿਆਣੀ ਨੀਂ
 ਸੱਚ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਦ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ
 ਬੂਬਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਡੀਂ ਬਹਿ ਗਈ, ਰੰਜਿਸ਼ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨੀਂ... ..

HUN SAZA DEO MENU DOSHI NOO

By : Sukhdeep Singh Barnala ©

e-mail : baagee@yahoo.com

www.sikhsangarsh.com

Mobile : 98786-86684

All rights are reserved. No. part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior written premission of the author.

Hun Saza Deo Menu Doshi Noo by Sukhdeep Singh Barnala

First Edition : January 2010
Price : 60/-
Title : Gurmat Pustak Bhandar
Printed at : Dashmesh Printing Press
Publisher by : Gurmat Pustak Bhandar
154, Ghanta Ghar Market,
Ground Floor Scooter Stand,
Sri Darbar Sahib, Sri Amritsar.
Ph.: 0183-5101231
Mb.: 98726-58302, 98151-61234

(Printed in India)

ਤਤਕਰਾ

ਪੀੜਾਂ ਦੇ ਟੋਕਰੇ 'ਚੋਂ ਭਵਿੱਖ ਤਲਾਸ਼ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ
ਸੀ ਸਮਝਦਾਰ ਬੜਾ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਸੂਰਜ ਕਿ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ
ਚੜ੍ਹਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ

ਆਗਾਜ਼

ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ

ਬਹਾਦਰੀ ਮੈਡਲ

ਧਮਕੀ

ਨਸੀਹਤ

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ

ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦਾ ਤਖਤ ਹਜ਼ਾਰਾ

ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਵੇ ਕੈਟਾਂ ਨਾਲ

ਮੈਨੂੰ ਕਬੂਲ ਹੈ

ਪੱਥਰ-ਦਿਲ...ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਂ

ਅਧਿਆਤਮਕਵਾਦ

ਹਾਦਸਾ

ਖਬਰ

ਜੇ

ਇਨਸਾਫ਼

ਕਹਾਣੀ

ਸਵਾਲ

ਕਾਰਨ

ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੱਚ

ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ

ਨਵੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ

ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ

ਓਦੋਂ

1 } +
5 }
5
8
9
11
12
14
15
17
19 } +
21 }
23 }
25 }
27 }
28 }
30 }
31 }
32 } +
33 } 5
34 }
35 }
36 }
37 }
38 } +
39 } 5

ਸਰਕਾਰੇ	40
ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼	5+ 41
ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ	42
ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ	43
ਆਖਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ	44
ਉਡੀਕ	5+ 48
ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ	50
ਲੋਹ ਕਥਾ	52
ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੀਂ ਕਿਤੇ	53
ਪੰਥ ਦੋਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ	54
ਖਿਆਲ	5+ 55
ਮਤਭੇਦ	56
ਲੋਕ ਬਾਣੀ	57
ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਖੂਨ ਤੱਕ	58
ਲਲਕਾਰ ਚਾਣਕੀਆ ਦੇ ਨਾਂ	5+ 60
ਲਲਕਾਰ ਨੂਰਮਹਿਲੀਏ ਸਾਧ ਦੇ ਨਾਂ	62
ਲਲਕਾਰ ਸਿਰਸੇ ਸਾਧ ਦੇ ਨਾਂ	64
ਲਲਕਾਰ ਪਾਪੀ ਪੂਹਲੇ ਦੇ ਨਾਂ	66
ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ ਯੋਧਿਆਂ	68
ਪੁਲਸੀਆ ਕਹਿਰ	5+ 69
ਰੱਤੋ-ਰੱਤ ਪੰਜਾਬ	71
"ਜਿੱਤਨਾਮਾ"	73
"ਪਾਪੀ ਪੂਹਲੇ ਦਾ ਅੰਤ"	73
ਪੂਹਲੇ ਦੇ ਜੁਲਮ	73
ਵਾਰਿਸ ਅਸੀਂ ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਦੇ	75
ਫੈਸਲਾ	77
ਜਸ਼ਨ	78
ਪੂਹਲੇ ਦਾ ਅੰਤ	5+ 79
ਪਾਪ ਮਹਾਂਬਲੀ ਹੈ	81

ਪੀੜਾਂ ਦੇ ਟੋਕਰੇ 'ਚੋਂ ਭਵਿੱਖ ਤਲਾਸ਼ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੌਜੁਆਨ ਸਿੱਖ ਲੇਖਕ ਹਨ। 'ਹੁਣ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸੋਚ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਥਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਸਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨੌਜੁਆਨ ਸ਼ਾਇਰ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਕਹਾਣੀ' ਵਿਚ...

ਸੱਚ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਦ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ,

ਬੂਥਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਡੀਂ ਬਹਿ ਗਈ, ਰੰਜਿਸ਼ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨੀਂ,

ਰਾਹੀਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਦੀ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਰੂਹ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੌਮੀ ਦਰਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਵੀਰ ਬਜਰੰਗੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਉਸ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਕਰੂਰਤਾ ਦਾ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਅਵਤਾਰ 'ਮਰਿਯਾਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ' ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਰਭਵਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬਜਰੰਗੀ ਵੀਰ ਹੈਵਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਮਨੁੱਖ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਗਿਰੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਉਹ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹੀਰੋ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੜੇ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜਿਉਣ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਉਤੇ ਡਾਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਅਤੇ ਮਰਿਯਾਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਮਾਮ ਵਿੱਚ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਓਥੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੁੱਢੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਹੋਇਆ...

ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਬੁੱਢੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਦੀ ਰੂਹ ਇਨਸਾਫ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ

ਬਦਤਮੀਜ਼ ਆਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਬੇਹੂਦਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕੌਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਇਨਸਾਫ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਕੌਮ 'ਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਹੈ, ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਦਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਕਹਾਣੀ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹਸਦੇ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ ਸੀ 'ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੀਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀਵੜਿਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ 'ਕਾਰਨ' ਨਾਮ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ, ਜੋ ਕੀਤੇ ਗੰਗੂ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਜਦ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗੇ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਇਕਰਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਪੰਜਾਬੀ, ਕਿਹੜਾ ਸੂਬਾ, ਕਿਹੜੀ ਕੌਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ "ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਡੱਕੇ ਸਭ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਜਿੰਨਾਂ ਖਾਤਿਰ, ਅਸੀਂ ਚੁੰਮ ਲਿਆ ਫਾਂਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਕਤ ਬਦਲ ਗਿਆ ਰਾਜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਬਦਲੇ ਹੁਣ ਵਿਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀ ਸੁਣਨੀ ਸੀ, ਹੋਇਆ ਸਗੋਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਜਦ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦੇ ਕੌਮ ਵੀ ਜਾਗੀ, ਹਿੱਕ ਨਾ ਲਾ ਕੇ ਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬਰ ਸਿਦਕ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਨਾ ਸੁਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਕੀਤੀ ਸਾਡੀ ਚਾਰਜੋਈ, ਸੁਣੀ ਨਾ ਜਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ, ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਕਰ ਗਏ ਫੇਰ ਬਗ਼ਾਵਤ ਸੀ ਚੱਲਿਆ ਨਾ ਕੋਈ ਹੀਲਾ, ਚੱਕਿਆ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ

ਇਹ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ 'ਤੇ ਓਦੋਂ ਮਹਿਤੇ ਵਾਲੇ ਡੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਦੇ ਡਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦੌਰ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਵੀ ਉਸ ਮਰਦ-ਏ-ਮੁਜਾਹਿਦ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ...

ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਤੇਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਦ ਹੋਵੇ

ਮੇਰੀ ਉਜੜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਫੇਰ ਆਬਾਦ ਹੋਵੇ

ਬੱਸ ਏਨਾ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਦਰਦੀਆ

ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਦੀ ਕਲੇਜੇ 'ਚ ਅਜੀਬ ਜੀ ਕਸਕ ਐ.. ..

ਅਜੀਬ ਜੀ ਚੀਸ ਐ.. ..

ਕਿਤੇ ਤੀਰ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ

ਤੇਰੇ ਪੂਰੇ ਪੰਥ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ

ਆਜਾ ਓਏ ਕੌਮੀ ਰਹਿਬਰਾ

ਤੇਰੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਐ.. ..

ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰਹਿਬਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਸਾਂਝਾ ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਆਗੂ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ 'ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਵਿਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅਫਸਾਨੇ ਲਿਖੇ ਜਾ ਸਕਣ।

ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵੇਗ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਿਰਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕੋਈ ਕਵੀ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇ, ਵੀਰ ਸੁਖਦੀਪ ਇਸ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਗੱਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰੋਸਾ, ਆਪਣਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮੀ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਜਿਹੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀਰ ਸੁਖਦੀਪ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਜੰਗਨਾਮਾ' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਭਲੇਮਾਣਸ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸਰਵਰਕ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਛਪੀਆਂ ਕੌਮੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਨੂੰ 'ਦੁੱਕੀਆਂ-ਤਿੱਕੀਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ' ਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੱਗੀ ਠੋਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕਵਿਤਾ "ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਖੂਨ ਤੱਕ" ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਉਕਤ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੋਚ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ, ਇਹਨਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਲਕਾਰ ਚਾਣਕੀਆ ਦੇ ਨਾਂ, ਲਲਕਾਰ ਨੂਰਮਹਿਲੀਏ ਸਾਧ ਦੇ ਨਾਂ, ਲਲਕਾਰ ਸਿਰਸੇ ਸਾਧ ਦੇ ਨਾਂ, ਲਲਕਾਰ ਪਾਪੀ ਪੂਹਲੇ ਦੇ ਨਾਂ, ਵਰਗੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ। ਕਵੀ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅੰਤ ਵੀ 'ਜਿੱਤਨਾਮਾਂ' ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਪੱਕ ਹੈ ਕਿ ਅਖੀਰ ਜਿੱਤ ਸੱਚ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਲੋੜ ਸਿਰਫ਼ ਬੁੱਢੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ (ਦਿੱਲੀ) ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਧਮਕੀ ਹੁਣ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਹਨੇਰਿਆਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਉਸਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਚਾਣਨ ਦੀਆਂ ਰਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨੱਪ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਣਗੇ, ਉਸ ਦੀ ਸੰਗੀਨ ਅਣਖ ਨਾਲ ਜੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਖੀਲੇ ਗੱਭਰੂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਚੀਰ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਢਕਵੰਜ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਦਿੱਲੀ ਰੂਪੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਹੁਣ ਬੁੱਢੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਥੇ ਕਵੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਬੁੱਢੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ੋਬਨ ਦੀਆਂ ਖੜਮਸਤੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਜਾਦੂ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਤਕੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਲਕਸ਼ 'ਸਿਰਫ਼ ਫਲਾਈਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਹੁਣ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ "ਖੜ੍ਹਾ ਭਵਿੱਖ ਸਵਾਲੀ ਬਣਿਆ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਣਜਾਣ ਜਿਹਾ" ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਸੱਚ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਰ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਉਧਾਰੀਆਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਪੰਥਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਵੰਡ ਸਕੇ। ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਸੂਹੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਜਿੱਥੇ ਚੂੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਨੂੰ ਚੌਰਸਤੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਵੈਣ ਨਾ ਪਾਉਣੇ ਪੈਣ, ਜਿੱਥੇ ਘਰੋਂ ਗਿਆ ਹਰ ਭੈਣ ਦਾ ਵੀਰ ਸੁੱਖੀ-ਸਾਂਦੀ ਘਰ ਪਰਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੋਟਿਆਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨਾ ਸੁਣਨੀਆਂ ਪੈਣ।

ਰੱਬ ਕਰੇ ਵੀਰ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਜਿਹੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਹੂਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਛੇਤੀ ਸੁਣ ਲਏ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ੁਲਮੀਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਸਦੀਵੀ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰ ਸਕੀਏ ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਲਈ "ਸਾਬਾਸ਼" ਆਖਦਾ ਹਾਂ।

ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਧੌਲਾ
ਸੰਪਾਦਕ
'ਸਿੱਖ ਵੀਕਲੀ' ਕਨੇਡਾ

ਸੀ ਸਮਝਦਾਰ ਬੜਾ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਸੂਰਜ ਕਿ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ

ਹੱਥਲੀ ਕਿਤਾਬ " ਹੁਣ ਸਜਾ ਦਿਓ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ " ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਵਕਫ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋੜੀ ਗਈ ਚੁੱਪ ਹੈ...ਚੁੱਪ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਸਿਓਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀ ਜਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਜੁਬਾਨਾਂ ਕੱਟ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਚੁੱਪ ਤਾਂ ਕੁਝ ਯਾਰਾਂ ਦੇ ਅਦਬ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨਿਹੇਰੇ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ "...ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੬ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ ੨੦੦੭... ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚਾਰ...ਸੁਖਦੀਪ ਇੰਨੀ ਵੀ ਕਾਹਦੀ ਕਾਹਲੀ..."

ਜ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਸਹਿਮਤ ਸਾਂ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹਕੇ ਤੱਕਣ ਦਾ ਹੈ.....ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਠੀਕ ਹੀ ਆਖਿਆ ਸੀ...

ਤੂੰ ਭਲਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕੋਗਾ ਔੜ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ

ਹੰਝੂ ਇੱਕ ਆਏਗਾ ਉਹ ਵੀ ਪਲਕ 'ਤੇ ਸੁੱਕ ਜਾਏਗਾ

'ਤੇ ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁਝੇਵੇਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਜਾਂ ਸ.ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਰਵਾਇਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ.....ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਗਜ਼ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਾਲੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਰੂਪ ਨਾ ਦਿੱਤਾ.....ਨਵੰਬਰ ੨੦੦੭ ਵਿੱਚ ਯੂਨਾਈਟਡ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦਲ ਇਗਲੈਂਡ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਸਦਕਾ ਨਾਵਲ 'ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਦਾ ਵੈਰ' ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਵੈਂਟਰੀ ਵਿਖੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ।

ਨਵੰਬਰ ੦੭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੰਬਰ ੦੮ ਵੀ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤੇ ਨਵੰਬਰ ੦੯ ਵੀ...ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੜੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਮੈਂ ਅਦਬ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ...ਚੁਰਾਸੀ ਲੰਘੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਹੋ ਚੱਲੇ ਸਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ 'ਤੇ ਫਿਰ ਨਵੰਬਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ, ਕੌਮਘਾਤ ਦੀ ਦਰਦਮਈ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ.....ਮੈਂ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਚਲੇ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ 'ਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਲਿਖੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਜ਼ਾਇਜ਼ ਸਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲਿਖਣਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁ ਚਿਰ ਈ ਚਾਅ ਜਾ ਹੁੰਦਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਵੀਰਾਂ

ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ "ਪੰਜ ਤੀਰ ਹੋਰ" ਇੱਕ ਮਾਸਿਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀਆਂ 'ਚ ਫਸ ਗਿਆ...

ਖੈਰ ਇਸ ਰੜਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਭਾਈ ਗਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸੰਘਰਸ਼ ਸਲਾਖਾਂ ਤੇ ਸੱਜਣੀ' ਸਮੇਤ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੱਥਲੀ ਕਿਤਾਬ, ਇਕੱਠੀਆਂ ਛੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ.....ਨਾ ਤਾਂ ਲਿਖਣਾ ਮੇਰਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕੋਈ ਕਵੀ ਜਾਂ ਨਾਵਲਿਸਟ ਹਾਂ.....ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਿੰਘਾ' 'ਤੇ ਬਿਪਰਾਂ ਹੀ ਆਖਰੀ ਹੋ ਨਿਬੜਨੀਂ ਸੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਭਰਦੇ ਤਾਂ.....ਇਹ ਤਾਂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਕਹਿਰੀ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਮਾਣਾ ਜਾ ਯਤਨ ਹੈ...ਉਹ ਦਰਦ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਕਿ ਬਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ...ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਬੁੱਕ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਓਦੋਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਵਿਛਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ...

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਊਣਤਾਈਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੀਆਂ...ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਖਿਆਲ ਸਾਹਿਤਕ ਇਨਾਮਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ...

...ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਕੋਲ ਘੜੰਮ-ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ...ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਨਵੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ...ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੌਮ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ 'ਤੇ ਸੱਚਾ-ਸਿਪਾਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ...ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਏਜੰਟ, ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ-ਠੋਕੇ, ਸੰਘ ਦੇ ਪਿੱਠੂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ...

...ਜਿਹੜੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ ਅਜੋਕੇ ਬਦਲਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ ਓਹਦੇ ਹੱਥ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ...ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਓਹਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ...ਇੱਕ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਲਾਕ ਹੈ 'ਤੇ ਓਪਰੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ...ਧਰਮਯੁੱਧ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਸੀ ਅਪ੍ਰੈਲ ੨੦੦੭ 'ਚ...

ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਘਿਰ ਗਿਆ ਏ ਕਾਫ਼ਲਾ
ਕਿਵੇਂ ਤੈਅ ਕਰਾਂਗੇ ਦੱਸ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦਾ ਫ਼ਾਸਲਾ
ਨਾ ਤੀਰ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ, ਨਾ ਉਹ ਬੱਬਰਾਂ ਦਾ ਬਾਨੀ
ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਜੰਟੇ ਜਿਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ਦਿਲਜਾਨੀ
ਨਾ ਕੋਈ ਯੋਧਾ 'ਪਰਮਾਰ' ਜਿਹੜਾ ਸੁਣ ਲਊ ਪੁਕਾਰ
ਤੂਫ਼ਾਨ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਠੱਲ੍ਹੇ, ਨਾ ਉਹ ਦੀਂਹਦਾ 'ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ' ਆ
ਕੋਈ ਰਹਿਬਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲੇ ਇਦਾਂ ਈ ਸਹੀ
ਪਰ ਹਮਸਫ਼ਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ.....ਹਮਸਫ਼ਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਆ
ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਗਾਫ਼ਲਾ ਉਏ, ਉੱਠ ਚੱਲੀਏ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾ ਉਏ
ਅਜੇ ਬੜਾ ਪਿਆ ਫ਼ਾਸਲਾ, ਬਣ ਜਾਣਾ ਕਾਫ਼ਲਾ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ 'ਤੇ ਇਤਫ਼ਾਕ ਬਖਸ਼ੇ "ਇਕੱਠੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੋਗੇ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਜੋ ਜਾਓਗੇ ਤਾਂ ਬਿਖਰ ਜਾਓਗੇ" ...ਕੋਈ ਵੀ ਮਸਲਾ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ 'ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ...ਇਹ ਜੋ ਮਸਲੇ ਨੇ ਉਸ ਮੁੱਖ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣ ਲਈ ਉਠਵਾਏ ਗਏ ਨੇ...

ਖੈਰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਨਵੰਬਰ ੧੯੮੪ ਦੀ ੨੫ ਵੀਂ ਦੁੱਖਦਾਈ ਯਾਦ ਮੌਕੇ ਉਸ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਹੱਥੇ 'ਤੇ ਨ੍ਰਿਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ...

ਕਬਰਾਂ ਪੁੱਟੇ ਸਮਸ਼ਾਨਾਂ 'ਚੋਂ, ਲੱਭ ਲਵੋ ਕੋਈ ਮੁਰਦਾ ਹੀ
ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਆ ਕੇ ਜਿਹੜਾ, ਦੇਵੇ ਇਕ ਗਵਾਹੀ ਨੀਂ
ਦਿਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੂੰਹ, ਲੱਗਿਆ ਖੂਨ ਅਵੱਲਾ ਸੀ
ਕਾਤਿਲ ਕੁੰਜ ਨੇ ਝਪਟ ਲਏ ਸੀ, ਘਰੀਂ ਪਰਤਦੇ ਰਾਹੀ ਨੀਂ
ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਰੋਲਤੀਆਂ ਜੋ, ਫਿਰਨ ਖਿਲਾਰੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ
ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਹੋਈ, ਕਿੰਝ ਕੋਈ ਸੱਜ ਵਿਆਹੀ ਨੀਂ
ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਆਸੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਸੁੱਕ ਗਏ ਹੱਡ ਅਵੱਲੜੇ ਨੀਂ
ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਤਾਬੋਂ ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੀ ਸੁੱਕ ਗਈ ਏ ਸਿਆਹੀ ਨੀਂ
(ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ 'ਇਨਸਾਫ਼' ਇਸੇ ਕਿਤਾਬ 'ਚੋਂ)

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਲਾਇਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ...
ਛੁੱਬ ਚੁੱਕਿਆਂ ਦੀ ਫੇਰ ਕਥਾ ਕਿਉਂ ਛੇੜ ਲਈ
ਹੁਣ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦਰਿਆ ਵਗਦਾ ਸੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ
ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ
ਤੁਹਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਵੀਰ

-ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

baagee@yahoo.com

www.sikhsangarsh.com

98786-86684

ਆਗਾਜ਼

ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਬਾਪੂ ਤੇਰੀ ਲਲਕਾਰ ਸੁਣਕੇ
ਕੰਬ ਉਠੀ ਸੀ ਮੁਰਦਾ ਜ਼ਮੀਰ ਦੁਨੀਆਂ
ਮੰਗੇ ਕਿਉਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਨੇ ਸੀਸ ਪੰਜੇ
ਰਹੀ ਵੇਖਦੀ ਤੇਰੀ ਸਮਸ਼ੀਰ ਦੁਨੀਆਂ

ਚੇਲਾ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆਂ ਵੇਖ ਤੈਨੂੰ
ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਦੁਨੀਆਂ
ਬਾਕੀ ਆਪਣਾ ਚੰਮ ਬਚਾਉਣ ਲੱਗੀ
ਜਿਹੜੀ ਸਮਝੇ ਤੈਨੂੰ ਫਕੀਰ ਦੁਨੀਆਂ

ਜ਼ੁਲਮ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ, ਮੱਥੇ ਦੇ ਲੇਖ ਸਮਝੇ
ਜਿਹੜੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਫੁੱਟੀ ਤਕਦੀਰ ਦੁਨੀਆਂ
ਇੱਜ਼ਤ ਆਪਣੀ ਜੀਹਤੋਂ ਨਾ ਰੱਖੀਦੀ ਸੀ
ਲੁਹਾ ਬਹਿੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਚੀਰ ਦੁਨੀਆਂ

ਓਹੀ ਟੱਕਰੀ ਸਲਤਨਤਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ
ਵਾਜਾਂ ਵਾਲਿਆ ਤੂੰ ਬਣਾਈ ਸੂਰਬੀਰ ਦੁਨੀਆਂ
ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ
ਬਾਪੂ ਦਿੱਤੀ ਤੂੰ ਬਦਲ ਅਖੀਰ ਦੁਨੀਆਂ

ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ

ਤੂੰ ਸੱਚ ਕਿਹੈ ਮਿੱਤਰਾ
ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਹਿਜੀਬ ਨਹੀਂ
ਪਰ ਤੇਰੀ ਤਹਿਜੀਬ ਝਲਕਦੀ ਐ
ਤੇਰੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ
ਤੂੰ ਬੜੀ ਬਾਰ ਪਿੱਟ ਚੁੱਕਿਆਂ
'ਰਾਮਰਾਜ' ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਢੰਡੋਰਾ
ਪਰ ਦੋਸਤਾ
ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕੌਮ
ਤੇਰੇ ਇਸ 'ਅਖੌਤੀ ਰਾਮਰਾਜ' 'ਚੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਹੋਣਾ ਲੋਚਦੇ ਆਂ
ਸਾਡੇ ਉਜੜੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਹਨੇਰਾ
ਖੰਡਰ ਜੇ ਕੋਠੇ, ਤੇ ਸੁੰਨਾ ਜਾ ਬਨੇਰਾ
ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਸਵੇਰ ਹੋਣੀ ਵੀ ਕਿੱਥੋਂ ਸੀ
ਨੱਪ ਲਿਆ ਹੋਣੈ..
ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਤ੍ਰਾ ਥੱਲੇ
ਸਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੂਰਜ
ਤੇਰੇ ਬਣਾਏ ਕਿਸੇ ਅਖੌਤੀ ਦੇਵਤੇ ਨੇ
ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਐ ਫੇਰ
ਕੋਈ ਵਿਚਾਰੀ 'ਸਰੂਪ ਨਖਾ'
ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ 'ਮਰਿਯਾਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ' ਅਵਤਾਰ ਹੱਥੋਂ
ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਚੀਰ ਹਰਨ ਕਰਦੈਂ
ਤੇਰੇ ਰਾਮਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ
ਫੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਬੇਵੱਸ ਕੋਈ 'ਸੀਤਾ'
ਤੇਰੀ ਅਗਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਬਾਪੂ ਗਾਂਧੀ
ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ 'ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਤਜ਼ਰਬੇ'
ਕਰਤੇ ਹੋਣਗੇ ਗੁੰਮ
ਅਬਲਾ ਨਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਸਤਰ

ਗੁਜਰਾਤ ਕਤਲੇਆਮ ਵੇਲੇ

ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ 'ਲੀਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ' ਅਵਤਾਰ ਨੇ
ਬਿਲਕੁਲ ਗੋਪੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਦੇਖੀਂ

ਹੁਣ ਫੇਰ ਰਚੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕੋਈ 'ਰਾਸ ਲੀਲਾ'
ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਿੰਦਰਾਵਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੂੰਜੇ 'ਚ
ਤੇ ਫੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਰ-ਤਾਰ
ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ

ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਥੱਲੇ
ਇਹਨਾਂ 'ਰਾਮ' ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ
ਫੇਰ ਲੱਭ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਸੈਂਕੜੇ 'ਭਵੀਸਣ'
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ 'ਚੋਂ

ਗੱਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ

ਫੇਰ ਝੋਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪ
ਭਰਾ ਮਾਰੂ ਜੰਗ ਵਿਚ

ਕਿਉਂਕਿ ਤੈਨੂੰ ਇਹਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਤਜਰਬਾ ਐ

ਭੁੱਲ ਗਿਆਂ ਕੁਰੂਕੁਸ਼ੇਤਰ ਦਾ ਯੁੱਧ

ਕਿਵੇਂ ਲੜਾਏ ਸੀ ਤੂੰ

ਅਰਜਨ ਤੇ ਓਹਦੇ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀ

ਫੇਰ ਉਠ ਕੇ ਭੱਜੇਗਾ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਕੁੜੀ ਪਿੱਛੇ

ਤੇਰੀ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅਖੌਤੀ ਰਚੇਤਾ ਕੋਈ ਬ੍ਰਹਮਾ

ਫੇਰ ਛਲੇਗਾ ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਸਵਰਗਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਇੰਦਰ

ਕਿਸੇ ਗੌਤਮ ਦੀ ਨਾਰ ਨੂੰ

ਫੇਰ ਲੈ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਹਥਣੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਲੀ

ਪਾਰਬਤੀ ਦੇ ਲਾਲ ਵਾਸਤੇ

ਫੇਰ ਕਰਨਗੇ ਤੇਰੇ ਅਖੌਤੀ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ

ਚੂਹਿਆਂ, ਬਿੱਲੀਆਂ, ਗਾਧਿਆਂ, ਗਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਤੇਰੇ ਰਾਮਰਾਜ ਵਿਚ

ਫੇਰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕ

ਤੇਰੀ ਕਿਸੇ 'ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ' ਵੱਲੋਂ

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗੀ

ਤੇਰੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ

ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ... ..

ਆਮੀਨ... ..

ਬਹਾਦਰੀ ਮੈਡਲ

ਜੈ ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ

ਜੈ ਸੀਆ ਰਾਮ

ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਕੀ.. .. ਜੈ

ਸਮੂਹ ਸ਼ਰੇਤਾ ਗਨੇ

ਯੇ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਪ੍ਰਿਐ 'ਬਾਬੂ ਬਜਰੰਗੀ'

ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਕੇ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਕੇ ਦੌਰਾਨ

ਹਮਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੀਤੀਗਨ ਬੇ

ਆਜ ਹਮ ਇਨਕੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਮੇਂ ਏਕੱਤਰ ਹੂਏ ਹੈਂ

ਇਨਕੇ ਹਮਾਰੇ ਸੰਗਠਨ ਕੀ ਤਰਫ਼ ਸੇ 'ਬੀਰ ਬਜਰੰਗੀ'

ਐਵਾਰਡ ਦੀਆ ਜਾਤਾ ਹੈ

ਜੈ ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ

ਜੈ.. ..

ਸੁਨੋ.. .. ਸੁਨੋ

ਹਮ ਆਪ ਕੇ ਬਤਾ ਦੇਂ

ਇਨਹੋਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨਰਸੰਹਾਰ ਮੇਂ ਭਾਗ ਲੇਤੇ ਹੂਏ

ਬਹੁਤ ਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀਓਂ ਕੋ

ਟਪਕਾ ਡਾਲਾ

ਔਰ ਜਿਸ ਖਾਸ ਕਾਮ ਕੇ ਲੀਏ

ਇਨਕੇ ਯੇ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਾ ਹੈ.. ..

ਵਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨਹੋਂ ਨੇ

ਏਕ ਗਰਭਵਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਮਹਿਲਾ ਕਾ

ਪੇਟ ਚੀਰ ਕਰ ਉਸੇ, ਉਸਕੇ ਪੇਟ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਸਮੇਤ.. ..

ਜੈ.. ..

ਜੈ.. ..

.. .. ਜੈ

ਨੋਟ :

ਇਹ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਬੀਰ ਬਜਰੰਗੀ ਨਾਂ

ਦਾ ਆਦਮੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ

♦

ਧਮਕੀ

ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਮਾਣ ਨਾ ਕਰ
ਤੂੰ ਐਨਾ ਕਾਹਲਾ ਨਾ ਪੈ
ਬੜੇ ਆਏ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਬੜੇ ਆਏ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਖੇਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਬੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਤਾਂ ਬਿੱਲੀ ਆ ਜਦ ਮਰਜੀ ਮਾਰ ਲਵਾਂਗੇ
ਬੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਪਾਈ-ਪਾਈ ਉਤਾਰ ਦਵਾਂਗੇ
ਬੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਅਸੀਂ ਕੁੰਡਲੀਏ ਸੱਪ ਹਾਂ ਡੰਗ ਦਿਆਂਗੇ
ਬੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ 'ਤੇਰੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਹੀ ਛਾਤੀ' ਰੰਗ ਦਿਆਂਗੇ
ਬੜੇ ਉਠੇ ਸੀ ਤੇਰੇ ਕੌਮੀ ਬਾਬੇ ਵਰਗੇ ਜਰਨੈਲ
ਬੜੇ ਤੁਰੇ ਸੀ ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਕਾਫਲਾ ਬਣਕੇ
ਮਲਵਈ, ਦੁਆਬੀਏ ਤੇ ਮਝੈਲ.. ..
ਮੈਂ ਬੜੇ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦਫਨ ਕੀਤੇ ਨੇ
ਮੇਰੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੇ
ਉਸ ਖੂਨੀ ਰੁੱਤ ਵੇਲੇ ਬੜੇ ਕਫਨ ਸੀਤੇ ਨੇ
ਬਥੇਰੇ 'ਬੱਬਰ' ਤੁਰੇ ਸੀ ਮੇਰੇ ਨਾ ਟਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ
ਬਥੇਰੇ 'ਪਰਮਾਰ' ਉਠੇ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ
ਮੇਰੇ ਦਿੱਤੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਾਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੇ
ਮਾਨੋਚਾਹਲ ਵਰਗੇ
ਤੇਰੇ ਕਈ 'ਕਾਉਂਕੇ' ਤੇ 'ਖਾਲੜੇ' ਮੈਂ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਖਪਾਏ ਨੇ
ਤੇਰੀ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਵੱਸਦੀ ਧਰਤ ਦੇ ਜਾਏ
ਮੈਂ ਮਨਆਈਆਂ ਕਰਕੇ ਮਰਵਾਏ ਨੇ
ਕਈ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਆਲੇ ਜੰਟੇ ਵਰਗੇ ਮੈਂ ਹੱਥੀਂ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਨੇ
ਬੜੇ 'ਤੂਫਾਨ' ਤੇ 'ਕਾਸ਼ਤੀਵਾਲ' ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂ ਸਾਹ ਪੀਤੇ ਨੇ
ਤੂੰ ਐਨਾ ਕਾਹਲਾ ਨਾ ਪੈ
ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਮਾਣ ਨਾ ਕਰ

ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਮੇਰੀ ਗੋਲੀ ਬੁੱਝ ਲੈਂਦੀ ਐ
 ਛਾਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ
 ਹਨੇਰਿਆਂ ਦੇ ਰਾਖੇ
 ਮੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ
 ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਨੱਪ ਲੈਂਦੇ ਆ
 ਚਾਨਣੀ ਦੀ ਰਿਸ਼ਮ ਨੂੰ
 ਤੇ ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਜਿਸਮ ਵੀ
 ਮੈਂ ਗੁੰਮ ਕਰ ਦਿੰਨੀ ਆਂ
 ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਮਾਣ ਨਾ ਕਰ
 ਤੂੰ ਐਨਾ ਕਾਹਲਾ ਨਾ ਪੈ
 ਮੈਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਆਂ
 ਜਾਹ ਲੈ ਜਾ ਚੱਕ ਕੇ
 ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਗੀ ਜੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ
 ਤੋੜ ਦੇ ਅਪਣੀ ਕਲਮ... ..
 ਅੱਗ ਲਾ ਦੇ ਰੱਦੀ ਸਮਝ ਕੇ
 ਇਸ ਦੇਸ਼ਧੋਹੀ ਲਿਟਰੇਚਰ ਨੂੰ
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਨੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੇ
 ਕਹਿਣ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਾਂਗ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਵੀ... ..
 ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਮਾਣ ਨਾ ਕਰ
 ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਕਾਹਲਾ ਨਾ ਪੈ
 ਤੇਰੀ ਹਿੱਕ ਦੀ ਕਿਸਮ ਵੀ ਬੁੱਝ ਲਵਾਂਗੇ
 ਤੇਰੇ ਹਾਣ ਦੀ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਹੋਣੀ ਵਰ ਦਿਆਂਗੇ
 ਜੀਣ ਜੋਗਾ ਤਾਂ ਹੋ, ਤੇਰੀ ਵੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ
 ਮੈਂ ਬੁੱਢੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਬੜੇ ਮੰਤਰ ਜਾਣਦੀ ਆਂ
 ਬੜੇ ਆਏ ਨੇ ... ..
 ਬਥੇਰੇ ਉੱਠੇ ਸੀ ... ..

ਨਸੀਹਤ

ਓਏ.. ..

ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗਏ ਨੀਂ

ਇਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ

ਬੜੇ ਬਦਤਮੀਜ ਹੋ

ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਬੇਹੂਦਾ ਮੰਗ ਤੇ ਅੜੇ ਹੋ

ਕਿਹੜਾ ਇਨਸਾਫ਼

ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ.. ..?

ਤੋਬਾ.. .. ਤੋਬਾ.. ..

ਸੰਤਰੀ.. .. ? ? ? ?

ਜੀ ਜਨਾਬ.. .. ! ! ! ! !

ਕੀ ਤੂੰ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ

ਕਿ ਚਲੇ ਜਾਣ

ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਉਹਨਾਂ ਉਜੜੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ

ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ

ਇਹਨਾਂ ਦਰਾਂ ਤੇ ਦਸਤਕ ਦੇਣ ਦੀ

ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲਹਾਮ ਨਹੀਂ

ਕਿ ਇਸ ਕੌਮ ਤੇ ਕਾਤਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ

ਮਾਣਯੋਗ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ

ਮਲਕਾ-ਏ-ਹਿੰਦ ਦੀ ਬਲੀ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ

ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ

ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ

ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ

ਉਸ ਵਿਉਂਤਬੱਧ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ

ਹਾ.. ..

ਹਾ.. ..

ਹਾ.. ..

ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲਹਾਮ ਹੈ

ਕਿ ਇਸ ਕੌਮ ਤੇ ਕੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ .. .. .

♦

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ

ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਿਹਾ ਦੋਸਤਾ
ਕਿ ਇਥੇ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਹੁੰਦੈ ਜ਼ਰੂਰ ਪਰ .. ..
ਕੌਮ, ਮਜ਼ਹਬ ਵੇਖ ਕੇ
ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੈ
ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ.. .. ਇਹ ਗੂੰਗਾ ਤੇ ਬੋਲਾ ਵੀ ਹੈ
ਬੋਡੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਬਾਂਦਰਾਂ ਵਾਂਗ
ਇਹਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ
ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਕਤਲੇਆਮ
ਇਹਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ
ਨਿਹੱਥਿਆਂ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ
ਇਹ ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ
ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ
ਤਾਲੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ
ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਲੰਬੀ ਛੁੱਟੀ ਤੇ
ਮੈਂ ਇਦਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ
ਕਿ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ
ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਈਆਂ ਨੇ .. ..
ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ
ਦਫਾ-੧੪੪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ
ਕਿ ਇਥੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਸਰਗਰਮ ਨਹੀਂ
ਸਰਗਰਮ ਨੇ.. ..

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ
 ਕਿਸੇ ਪਾਖੰਡੀ ਸਾਧ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੋਵੇ
 ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ
 ਕਿਸੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ
 ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ
 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਦੇ
 ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਹੁੰਦੇ
 ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ ਕਤਲ
 ਨਹੀਂ ਰੁਕਵਾਏ ਜਾਂਦੇ
 ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂਆਂ ਹੱਥੋਂ
 ਨਿਹੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ
 ਨਹੀਂ ਛੁਡਵਾਏ ਜਾਂਦੇ
 ਪਰ ਡੇਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਬਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
 ਕਿਉਂਕਿ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ
 ਪੱਥਰਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਫੂਜ ਹੈ.. ..

♦

ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦਾ ਤਖਤ ਹਜ਼ਾਰਾ

ਨੀਂ ਅੜੀਓ.. .. ਨੀਂ ਸਹੀਓ.. ..
ਹਾਏ ਰੋਵਾਂ ਮੈਂ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ
ਮੇਰਾ ਰਾਂਝਣ ਤਖਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਮੁੜ ਗਿਆ
ਭੁੱਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੀਰ ਨੂੰ
ਨੀਂ ਛੱਡ ਗਿਆ ਜੋਗੀ ਜੋਗ ਕਮਾਉਣਾ.. ..

ਨੀਂ ਉਡਣੇ ਪੰਛੀ ਕਿਵੇਂ ਫਸਾਏ
ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਛਾਏ
ਹੀਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਬੈਠੀ ਡੁਸਕੇ
ਕੀ 'ਧੀਦੋ' ਨੇ ਕੌਲ ਨਿਭਾਏ
ਬਾਝ ਆਸ਼ਕਾਂ ਮਜਲਸ ਸੁੰਨੀ
ਪੈ ਗਈ ਗਸ਼ ਅੱਜ ਪੀਰ ਨੂੰ
ਨੀਂ ਅੜੀਓ.. ..

ਕਿਉਂ ਸੀ ਚੰਦਰਿਆ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਈਆਂ
ਕਿਉਂ ਨਾਲ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅੱਖੀਆਂ ਲਾਈਆਂ
ਟਿੱਲੇ ਬੈਠਾ ਗੋਰਖ ਰੋਵੇ
ਯਾਦ ਕਰੇ, ਜਿੰਨਾਂ ਤੋੜ ਨਿਭਾਈਆਂ
ਛੱਡ ਕਾਫਲੇ ਰਹਿਬਰ ਤੁਰ ਗਏ
ਕੀ ਦੋਸ਼ ਦੇਵਾਂ ਰਾਹਗੀਰ ਨੂੰ
ਨੀਂ ਅੜੀਓ.. ..

ਕਹਿਰੀ ਰੁੱਤਾਂ ਬਾਣ ਚਲਾਵਣ
ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਦਿਲ ਤੇ ਚਿਖਾ ਮਚਾਵਣ
ਪੁੱਤ ਲਾਵਾਰਿਸ਼ ਮਰ ਗਏ ਲੱਖਾਂ

ਕੈਦੋਂ-ਰਾਂਝੇ ਰਲ ਮਿਲ ਖਾਵਣ
 ਦਰੋਪਤੀ ਨਾਲ ਕੌਰਵਾਂ ਰਲ ਗਈ
 ਅੱਜ ਆਪ ਲੁਹਾਉਂਦੀ ਚੀਰ ਨੂੰ
 ਨੀਂ ਅੜੀਓ.. ..

ਅਜੇ ਤਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀਆਂ
 ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਵੱਜੀਆਂ ਠੱਗੀਆਂ
 ਖੇੜਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜੇ
 ਏਧਰ ਕਹਿਰ ਹਵਾਵਾਂ ਵਗੀਆਂ
 ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਮੰਜ਼ਿਲੋਂ ਨਹੀਂ ਮੁੜਨਾ
 ਅੱਜ ਕੀ ਹੋਇਆ ਦਿਲਗੀਰ ਨੂੰ
 ਨੀਂ ਅੜੀਓ.. ..

ਸੀ ਇਸ਼ਕ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਨਿਭਾਏ
 ਕਈ ਮੋਏ ਕਈ ਪਾਰ ਸਿਧਾਏ
 ਤਵਾਰੀਖਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਜਿਊਂਦੇ
 ਸਰਕਾਰਾਂ ਜੋ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ
 ਨੇਹੁੰ ਵਾਲੇ ਕਦੇ ਮੁੜਦੇ ਨਾਹੀਂ
 ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤਣ ਅਖੀਰ ਨੂੰ
 ਨੀਂ ਅੜੀਓ.. ..

.....

♦

ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਵੇ ਕੈਟਾਂ ਨਾਲ

ਉਂਝ ਭਾਵੇਂ ਸੌ ਵਾਰੀ ਡਿੱਗਦਾ
ਪਰ ਡਿੱਗਦਾ ਨਾ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚੋਂ
ਹੱਥੀਂ ਤੋੜੇ ਸੁਪਨੇ ਚੁੱਕ ਲੈ
ਕਤਲ ਕਰਾਈਆਂ ਸਧਰਾਂ 'ਚੋਂ.. ..

ਦੱਸੀਂ ਨਾਲ ਕਾਤਿਲਾਂ ਰਲ ਕੇ
ਕੀ-ਕੀ ਕਹਿਰ ਕਮਾਏ ਸੀ
ਕਿੰਨੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ੇਰ ਮਾਵਾਂ ਦੇ
ਬਿੱਲੀਆਂ ਬਣ ਮਰਵਾਏ ਸੀ

ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਹੱਥੋਂ
ਤੂੰ ਹੋਇਆ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੱਸੀਂ
ਘਰ ਲੁੱਟਦੇ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਤੈਨੂੰ
ਕਿਵੇਂ ਜਾਗਿਆ ਪਿਆਰ ਦੱਸੀਂ

ਫੇਰ ਭਵੀਸ਼ਨ ਬਣਨ ਲਈ ਤੂੰ
ਹੋਇਆ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਦੱਸੀਂ
ਰੱਬ ਵਰਗੇ ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰ
ਕਿੰਝ ਕੀਤੀ ਯਾਰ ਮਾਰ ਦੱਸੀਂ

ਗਲੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਚੱਲਿਆ ਲਾਹੁਣ
ਬਣਿਆ ਕਿਉਂ ਗੱਦਾਰ ਦੱਸੀਂ
ਕੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਆਫਤ ਭਾਰੀ
ਕਿਉਂ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਵਾਰ ਦੱਸੀਂ

ਲਹਿਰ ਨਿੰਦਦਾ ਥੱਕਦਾ ਨਹੀਂ ਅੱਜ

ਇਹ ਕੀ ਤੇਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਦੱਸੀਂ

ਤੂੰ ਸਿਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਧਰਿਆ

ਤੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਆਖਾਂ ਸਿਰਦਾਰ ਦੱਸੀਂ

ਬਲੀ ਬਚਨ ਦੇ ਸਦਾ ਜਿਉਂਦੇ

ਡੋਲਣ ਨਾ ਜੋ ਜਬਰਾਂ 'ਚੋਂ

ਤੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਾਂਗਰਾਂ

ਮਿਟ ਜਾਣਾ ਏ ਖਬਰਾਂ 'ਚੋਂ

ਉਂਝ ਭਾਵੇਂ ਸੋ ਵਾਰੀ ਡਿੱਗਦਾ

ਪਰ ਡਿੱਗਦਾ ਨਾ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚੋਂ

ਹੱਥੀਂ ਤੋੜੇ ਸਪਨੇ ਚੱਕ ਲੈ

ਕਤਲ ਕਰਾਈਆਂ ਸਧਰਾਂ 'ਚੋਂ.. ..

ਮੈਨੂੰ ਕਬੂਲ ਹੈ

ਵਾਹ.. .. ਵਾਹ .. .. .

ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ.. .. .

ਏਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਇਆ

ਓਏ ਮੇਰਿਆ

ਰੱਬ ਵਰਗਿਆ ਯਾਰਾ

ਤੂੰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਰਾਹੀਂ

ਕੰਡੇ ਵਿਛਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆਂ

ਸੀ ਤਾਂ ਬਥੇਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ

ਪਰ ਕੋਈ

ਤੇਰੇ ਜਿੰਨਾ ਅਜੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਤੂੰ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਿਆਂ

ਸੀ ਤਾਂ ਬਥੇਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ

ਪਰ ਸੱਚੀਂ ਕੋਈ

ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ ਦਿਲਰੂਬਾ, ਦਿਲਨਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਇਆ

ਤੂੰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖਾਰ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆਂ

ਸੀ ਤਾਂ ਬਥੇਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ

ਪਰ ਸੱਚ ਜਾਣੀਂ

ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਸੱਚੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ.. .. .

ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ

ਵੈਰੀਆਂ ਤੇ ਮਿੱਤਰਾਂ

ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਭਦੇ ਸਨ.. .. .

ਓ ਲਭੂ ਨੂੰ

ਪਰ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ
ਮੇਰੀ ਆਈ.. ..
ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਮਰ ਸਕਦਾ ਸੀ.. ..
ਖੁਦਾ ਦੇ ਖੇਲ ਵੀ ਨਿਆਰੇ ਨੇ
ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ
ਮੈਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਨੇ
ਕਬੂਲ ਹੈ.. .. ਕਬੂਲ ਹੈ.. ..
ਤੇਰਾ ਇਹ ਰੂਪ ਵੀ ਮੈਨੂੰ
ਤੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਦਰਦ
ਮੈਂ ਦਵਾ ਸਮਝ ਕੇ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਇਹ ਦਗਾ
ਮੈਂ ਦੁਆ ਸਮਝ ਕੇ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣ ਮੇਰੇ ਸਾਬਕਾ ਦੋਸਤ
ਜੁਗੋ-ਜੁਗ ਜੀਅ
ਮੇਰੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦੁਸ਼ਮਣ.. ..

ਪੱਥਰ-ਦਿਲ...ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਂ

ਕੀ ਗੱਲ ਐ.. ..

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਫੇਰ ਬੜੀ ਚਰਚਾ 'ਚ ਏਂ

ਖੈਰ ਸੁੱਖ ਤਾਂ ਹੈ.. ..

ਸੁਣਿਆਂ ਬਈ ਤੇਰਾ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਧੜਕਿਆ

ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ.. ..

ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਐ ਕਿ ਬਚ ਗਿਆ ਕੋਈ ਗਵਾਹ

ਜਾਂ ਫਿਰ ਐਵੇਂ ਈ ਆ ਕੋਰੀ ਅਫਵਾਹ

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਨੇ

ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ

ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਤੋਂ

ਤੇਰੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਵਾਪਰੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ

'ਇਕਲੌਤਾ ਗਵਾਹ'

'ਇਕਲੌਤਾ ਗਵਾਹ' ਉਹ ਵੀ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ

ਗੱਲ ਕੁਛ ਅਣਹੋਈ ਜੀ ਲੱਗਦੀ ਆ

ਪਰ ਸੁਣਿਐ.. .. ਮੈਂ.. ..

ਹਾਂ ਸੱਚ.. ..

ਬਾਕੀ ਗਵਾਹ.. ..

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗਵਾਹ ਸਨ

ਉਸ ਦਰਦਨਾਕ ਮੰਜਰ ਦੇ

ਪਸ਼ੂਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ

ਜੇ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਸਨ.. .. ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ.. ..

ਉਂ.. .. ਕੇਰਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਿਆਂ ਸੀ ਬਈ.. ..

ਕੁਝ ਧਮਕਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੇ.. ..

ਕੁਝ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੇ.. ..

ਕੁਝ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਕਾਊ ਹੋ ਗਏ ਨੇ .. ..

ਨ ਓ ਲਿਝੀ... ਲਝੀ-ਚਝੀ

ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਡਰੋਂ ਸੰਗਾਊ ਹੋ ਗਏ ਨੇ .. ..
ਤੇ ਬਾਕੀ.. ..
ਚੱਲ ਛੱਡ.. ..
ਗੱਲ ਮੁਕਾਈਏ.. ..
ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਵਾਂਗ
ਕੀ ਬੱਸ ਐਵੇਂ ਈ.. ..
ਨਾ ਸਬੂਤ.. .. ਨਾ ਨਿਸ਼ਾਨੀ.. ..
ਬੱਸ ਇਕ ਯਾਦ ਹੈ ਪੁਰਾਣੀ
ਜੱਲਾਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੱਜ ਤੱਕ ਸਭ ਵਿਕਦੇ ਨੇ
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਣਖੀਲੇ ਲੋਕ.. ..
ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਮਿਥਦੇ ਨੇ
ਤੇ ਫੇਰ ਤੂੰ ਵੀ ਪਿੱਟ ਉਠਦੀ ਏਂ.. ..
ਉਗਰਵਾਦ.. .. ਉਗਰਵਾਦ.. .. ਕਹਿ ਕੇ
ਉਹ ਲੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ.. ..
ਰੋਹੀਆਂ, ਚਰੀਆਂ, ਕਮਾਦਾਂ, 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ
ਤੇਰੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕਾਨੂੰਨ ਘਾੜੇ
ਕਦੇ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਤਾਹੀਂ ਓ ਤਾਂ ਅਣਖੀ ਲੋਕ
ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ.. ..

ਅਧਿਆਤਮਕਵਾਦ

ਦੀਵਾਨਾਂ ਹਾਂ ਤੇਰਾ
ਪ੍ਰਵਾਨਾ ਹਾਂ ਤੇਰਾ
ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚੋਂ
ਤੇਰੇ ਨਕਸ਼ ਤਲਾਸਣ ਲਈ
ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਚੱਕਿਆ
ਤਾਂ ਨਿਹਲਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਝੁਰਮਟ ਨੇ
ਮੈਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਨਿਗਾ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ
ਰਾਹੀ ਗੁਜਰਦੇ ਗਏ.. ..
ਮੈਨੂੰ ਬੇਸਮਝ ਜਾਣ ਕੇ.. ..
ਪਰ ਮੈਂ.. ..
ਤੇਰੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਤੁਰਿਆ
ਮਨਮੰਦਰ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਤੇ.. ..
ਦੂਰ.. .. ਬੜੀ ਦੂਰ.. ..
ਉਥੇ.. ..
ਜਿਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸਮਾਂ ਵੀ ਰੁਕ ਜਾ ਗਿਆ
ਊਚ
ਨੀਚ
ਦੀਨ
ਮਜ਼ਹਬ
ਜਾਤ
ਪਾਤ
ਸਭ ਮੁੱਕ ਜਾ ਗਿਆ
ਜਿਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਨ
ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੇ.. ..
ਤੇ ਉਥੇ ਤੇਰੇ ਨਕਸ਼ ਵੀ
ਬੜੇ ਡੂੰਘੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ.. ..
ਕਿਤੇ ਦੂਰ.. ..
ਮੇਰੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਫ਼ਕੀਰ ਦੀ ਇਕ ਕੁੱਲੀ 'ਚੋਂ.. ..
ਨਿਕਲਦਾ ਧੂੰਆਂ.. ..

ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਸੇਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਾਤ ਕਹਿ ਗਿਆ.. ..
 ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿਚ
 ਮੈਂ ਵੀ ਉਥੇ ਈ ਬਹਿ ਗਿਆ.. ..
 ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ.. ..
 ਰੋਜ਼ ਆਪਣੀ ਖੁਦੀ ਨੂੰ
 ਸਾੜ ਕੇ ਸੇਕਿਆ
 ਤੇ ਹਰ ਦਿਨ ਦੇਖਿਆ
 ਕਿ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ
 ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਮਰ ਰਿਹਾ ਸੀ.. ..
 ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੌਂਸਲਾ ਵੀ ਸੀ
 ਕੁਝ-ਕੁਝ ਡਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ.. ..
 ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਕੁੱਲੀ 'ਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ
 ਤੇਰੇ ਹੱਥ
 ਤਸਬੀ ਜਾਂ ਮਾਲਾ
 ਤੇਰਾ ਭੇਖ
 ਭਗਵਾਂ ਜਾਂ ਕਾਲਾ
 ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ
 ਪਹਿਚਾਣ ਵੀ ਭੁੱਲ ਬੈਠਾ ਸੀ.. ..
 ਬੱਸ ਤੂੰ ਸੀ.. ..
 ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ.. ..
 ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤੇ
 ਦਮ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਾਹਲੀ
 ਕੁਝ ਕੁ ਪਲਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ
 ਥੋੜ੍ਹੀ ਜੀ
 ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਮੈਂ ਵੀ ਸੀ.. ..
 ਜਦ ਉਸ ਪਲ ਨੂੰ ਮਾਣਿਆਂ
 ਕੁਝ ਸਮਝਿਆ ਕੁਝ ਜਾਣਿਆਂ
 ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਦਾ ਗਰੂਰ ਸੀ
 ਉਨਾ ਚਿਰ ਤੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਸੀ
 ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ
 ਅੱਜ ਤੂੰ ਸੀ
 ਬੱਸ ਤੂੰ ਈ ਸੀ...
 ਸਿਰਫ਼ ਤੂੰ ਸੀ...

♦

ਹਾਦਸਾ

ਕਿਉਂ... ..?

ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਨਾ... ..

ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ... ..

ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ... ..

ਪਰ ਘਬਰਾਈਂ ਨਾ ਮਿੱਤਰਾ

ਏਦਾਂ ਈ ਹੁੰਦੀ ਐ... ..

ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ... ..

'ਜਿੰਨਾ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਪਲੰਘਾਂ ਦੇ ਪਾਵੇ

ਭਲਾ ਦੱਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਜਗਾਵੇ'

ਫਿਰ ਰੱਜ ਕੇ ਲੁੱਟਦੇ ਨੇ ਜਾਗਦੇ ਲੋਕੀਂ

ਗੁੱਝੀ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟਦੇ ਨੇ ਜਾਗਦੇ ਲੋਕੀਂ

ਸੋ ਜਾਣ ਜਦੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਤਾਜ਼ ਦੇ ਗਾਫ਼ਿਲ

ਉਦੋਂ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਹਾਦਸੇ ਆਗਾਜ਼ ਦੇ ਗਾਫ਼ਿਲ

ਰੋਹੀਆਂ 'ਚ ਕਮਾਦਾਂ 'ਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ

ਚੌਂਕਾਂ 'ਚ, ਚੌਰਾਹਿਆਂ 'ਚ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ

ਸੱਚ ਦੇ ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਅਕਸਰ ਹਾਦਸੇ

ਸਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਆਂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਅਕਸਰ ਹਾਦਸੇ

ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਰ ਹੋਣਾ... ..

ਇਨਕਾਊਂਟਰ, ਕਤਲੇਆਮ, ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਰੋਣਾ

ਨਿੱਤ ਨਵੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਨੇ

ਖ਼ਬਰ ਇਸ ਹਾਦਸੇ

ਪਰ ਬੇਜ਼ਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ

ਨਜ਼ਰ ਇਹ ਹਾਦਸੇ

ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਪਤੰਗਿਆਂ ਨੂੰ

ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹਾਦਸਾ

ਵਾਪਰ ਜਾਊ ਲਗਦੈ ਹੁਣ

ਜੁਗ ਪਲਟਾਊ ਹਾਦਸਾ

♦

ਖਬਰ

ਸੁਣਿਆਂ ਅੱਜ
ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਤੋਂ
ਕਿ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਤੈਨੂੰ
ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ
ਖਬਰ ਨਸ਼ਰ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ ਆ
ਪਰ ਅਸਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
ਉਂਝ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ
ਤੈਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਤੇਰੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ
ਕਦੇ ਸਚਖੰਡ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਅੰਦਰ
ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਖੁਦਾ ਬੰਦ ਰਕੀਬ ਅੰਦਰ.. ..
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ?
ਤੇਰੇ ਭੁਲੇਖੇ ਪੈਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ
ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ.. ..
ਕਿ ਤੇਰੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਰੜਕ
ਪੰਥ ਹੱਥੋਂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ.. ..
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ .. ..
ਕਿ ਤੇਰੇ ਦਿਲ 'ਚ ਵਸੇ
ਕੌਮੀ ਦਰਦ ਵਾਂਗ
ਤੂੰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦਿਲੀਂ ਵਸਦਾ ਹੈ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ.. ..
ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹਮੇਸ਼ਾਂ.. ..
ਕਿਸੇ ਪਾਕ ਫ਼ਰਿਸਤੇ ਵਾਂਗ

ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ
 ਕਿ ਉਸ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਦੀ ਕਥਨੀ
 ਤੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਸੀ
 ਗੁਰੂ ਪੁੱਤਰ, ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਰਾਇ ਵਾਂਗ.. ..
 ਸੁਣਿਐ ਅੱਜ ਮੈਂ ਵੀ.. ..
 ਕਿ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਤੈਨੂੰ.. ..
 ਖਬਰ.. ..
 ਨਸ਼ਰ.. ..
 ਅਸਰ.. ..
 ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਲਕਸ਼

ਡਾਕੂਮੈਂਟਸ
 ਪਾਸਪੋਰਟ
 ਅਪਲਾਈ
 ਵੀਜ਼ਾ
 ਤੇ ਫਲਾਈਟ.. ..
 ਕਿਉਂ ਨਾ ਯਾਰੋ ਇਹੀ ਮਿਥ ਲਏ ਜਾਣ
 ਇਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੜਾਅ
 ਕਿਉਂਕਿ .. ..
 ਹਸ਼ਰਤਾਂ ਜੁਆਨ ਨੇ
 ਗਹਿਰੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੇ
 ਕਰਮ ਬੇਈਮਾਨ ਨੇ
 ਮਾਡਰਨ ਲਾਈਫ਼ ਐ
 ਤੇ ਮੰਜ਼ਿਲ ਫਲਾਈਟ ਐ.. .. !!!!!

♦

ਜੇ

ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇਂ ਪੰਥ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਮਰਦੇ ਨਾ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸੰਤ ਸੀਸ ਜੇ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰਦੇ ਨਾ

ਕੌਮ ਦਾ ਬਾਬਾ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਜੇ ਉਦੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ
ਪੰਥ ਦੇਖੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬੜੇ
ਕੌਮ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਖੜੇ ਜਰਦੇ ਨਾ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸੰਤ ਸੀਸ ਜੇ.. ..

ਪੰਥ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਰੱਖਦਾ ਦੱਸ ਫਿਰ ਉਦੋਂ ਕੌਣ ਕਿਵੇਂ
ਦਿੱਲੀ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਚੱਕਦੇ ਪੌਣ ਕਿਵੇਂ
ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜਏ ਸੂਰੇ ਕਦੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦੇ ਨਾ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸੰਤ.. ..

ਕੌਮ ਦੀ ਫੁੱਲਵਾੜੀ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਕਿਹਰ, ਬੇਅੰਤ ਹੁੰਦਾ
ਸ਼ੀਹਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜੰਮਿਆਂ ਨਾ ਸਤਵੰਤ ਹੁੰਦਾ
ਸ਼ਮ੍ਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਿਕ ਫੇਰ ਕਦੇ ਪਰਵਾਨੇ ਸੜਦੇ ਨਾ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸੰਤ .. ..

ਪੂਨੇ ਜਾ ਕੇ ਨਾ ਫਿਰ ਵੈਦਿਆ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ
ਯੇਰਵਾੜੇ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਨਾ ਕੋਈ ਫੇਰ ਟਿਕਾਣਾ ਸੀ
ਸੁੱਖੇ-ਜਿੰਦੇ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਕਦੇ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨਾ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸੰਤ.. ..

ਮਰਦ ਦਾ ਸੁਣਕੇ ਨਾਮ, ਪਾਪੀ ਨਾ ਕੰਬਦੇ ਫੇਰ ਕਦੇ
ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਮਾਨੋਚਾਹਲ ਨਾ ਜੰਮਦੇ ਫੇਰ ਕਦੇ
ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜਏ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਬਾਰੂਦ ਨੂੰ ਭਰਦੇ ਨਾ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸੰਤ.. ..

♦

ਤਿਆਰ

ਇਨਸਾਫ਼

ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹਕੇ, ਕਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਨੇ
ਚੌਂਕ ਚੁਰਾਹੇ ਰੁਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ, ਹਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਨੇ
ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਰਨ ਕਿਤੇ ਨਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੀ ਏ
ਫੱਟ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ੨੫ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਨੇ
ਮਿਲੇਗਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਦੇ ਤਾਂ, ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਮਾਸੂਮਾਂ ਨੂੰ
ਟੁੱਟੇ ਸਭ ਭਰੋਸੇ, ਸਭ ਖਿਆਲ ਬੀਤੇ ਗਏ ਨੇ
ਕਬਰਾਂ ਪੁੱਟੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਾਂ 'ਚੋਂ, ਲੱਭ ਲਵੋ ਕੋਈ ਮੁਰਦਾ ਹੀ
ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਆ ਕੇ ਜਿਹੜਾ, ਦੇਵੇ ਇਕ ਗਵਾਹੀ ਨੀਂ
ਦਿਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੂੰਹ, ਲੱਗਿਆ ਖੂਨ ਅਵੱਲਾ ਸੀ
ਕਾਤਿਲ ਕੂੰਜ ਨੇ ਝਪਟ ਲਏ ਸੀ, ਘਰੀਂ ਪਰਤਦੇ ਰਾਹੀ ਨੀਂ
ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਰੋਲਤੀਆਂ ਜੋ, ਫਿਰਨ ਖਿਲਾਰੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ
ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਹੋਈ, ਕਿੰਝ ਕੋਈ ਸੱਜ ਵਿਆਹੀ ਨੀਂ
ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਆਸੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਸੁੱਕ ਗਏ ਹੱਡ ਅਵੱਲੜੇ ਨੀਂ
ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਤਾਬੋਂ ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੀ ਸੁੱਕ ਗਈ ਏ ਸਿਆਹੀ ਨੀਂ... ..

ਕਹਾਣੀ

ਤੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਰਾਹੀਆਂ ਕੋਲੋਂ, ਬੜੀਆਂ ਸੁਣ ਲੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਮੈਂ
 ਕਿਉਂ ਤੁਰ ਗਏ ਸੀ, ਘਰਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹਾਣੀ ਨੀਂ
 ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਉਸ ਬਾਬੇ ਨੇ ਦੱਸ, ਚੱਕਿਆ ਕਿਉਂ ਸੀ ਤੀਰ ਓਦੋਂ
 ਮਰਜੀਵੜਿਆਂ ਦੀ ਕਾਹਤੋਂ ਉਹਨੇ, 'ਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਢਾਣੀ ਨੀਂ
 ਮਹਿਤੇ ਵਾਲੇ ਡੇਰੇ ਕੋਲੋਂ, ਲਾਲ ਕਿਲਾ ਕਿਉਂ ਕੰਬਦਾ ਸੀ
 ਮਰਦ ਦੀ ਵੈਰਨ ਬਣ ਬੈਠੀ, ਕਿਉਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਰਾਣੀ ਨੀਂ
 ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਵਸਦਾ-ਰਸਦਾ, ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੜਾ
 ਕਾਹਤੋਂ ਹੋ ਗਿਆ ਬਾਗੀ, ਕੀਤੀ ਵੰਡ ਕਿਸੇ ਕਿਉਂ ਕਾਣੀ ਨੀਂ
 ਦੇਹਧਾਰੀਆਂ, ਦੰਭੀਆਂ, ਬਿਪਰਾਂ, ਵਿੰਨ੍ਹ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਲਾਏ ਨੀਂ
 ਸਾਜਿਸ਼ ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਜਦ ਵੇਖਾਂ ਉਲਝੀ ਤਾਣੀ ਨੀਂ
 ਗੱਭਰੂ ਸਿੰਘਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ, ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਿਉਂ?
 ਰੋ ਕੇ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਕਿਉਂ ਪਾਣੀ ਨੀਂ
 ਕਿਉਂ ਲੱਗਦੈ ਤੂੰ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਤੇ, ਸੰਦਲੀ ਦਰਦ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ
 ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਮਾਏ, ਸਾਰੀ ਅੱਜ ਕਹਾਣੀ ਨੀਂ
 ਮੇਰੀ ਧਰਤ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ, ਕਹਿਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖੇਗਾ
 ਸਹੁੰ ਮੈਨੂੰ ਚਮਕੌਰ ਗੜੀ ਦੀ, ਪੀੜ ਦਿਆਂ ਮੈਂ ਘਾਣੀ ਨੀਂ
 ਚਾਣਕੀਆ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨਿੱਤ ਦਿਨ, ਗੁੱਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਦੇ ਨੇ
 ਨਾ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਆਵੇ ਮੈਨੂੰ, ਅਜੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਨਿਆਣੀ ਨੀਂ
 ਸੱਚ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਦ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ
 ਬੂਬਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਡੀਂ ਬਹਿ ਗਈ, ਰੰਜਿਸ਼ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨੀਂ.. ..

ਸਵਾਲ

ਖੜ੍ਹਾ ਭਵਿੱਖ ਸਵਾਲੀ ਬਣਿਆਂ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਣਜਾਣ ਜਿਹਾ
ਜਿੰਦਗੀ ਇਕ ਪਹੇਲੀ ਬਣਗੀ, ਮੈਥੋਂ ਬੁੱਝੀ ਜਾਵੇ ਨਾ
ਵੇਂਹਦਿਆਂ-ਵੇਂਹਦਿਆਂ ਚੌਂਕ ਚੁਰਾਹੇ, ਸ਼ਰੇਆਮ ਇਕ ਲਾਸ਼ ਰੁਲੀ
ਕਿਧਰੇ ਮੈਂ ਵੀ ਲਾਸ਼ ਨਾ ਬਣਜਾਂ, ਕੋਈ ਡਰਦਾ ਲਾਂਬੂ ਲਾਵੇ ਨਾ
ਬੁੱਢੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਡੰਗੋਰੀ, ਤਾਰਾ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ
ਬਣ ਗਿਆ ਕਿੰਝ ਲਾਵਾਰਿਸ਼ ਇਥੇ, ਕਿਉਂ ਕੋਈ ਹੱਕ ਜਤਾਵੇ ਨਾ
ਘਰ-ਘਰ ਪੈਂਦੇ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪੇ, ਵੈਣ ਸੁਣੀਂਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ
ਦੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਅੱਜ, ਰੋਂਦਿਆ ਤਾਈਂ ਵਰਾਵੇ ਨਾ
'ਬਾਰ ਪਰਾਏ' ਬੈਠੀ ਕਾਹਤੋਂ, ਕੌਮ ਤੇਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ
ਲੰਘੇ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕਰਾਵੇਂ, ਜਿੰਦੜੀ ਕਿਉਂ ਪਛਤਾਵੇ ਨਾ
ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੁਖਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ, ਘੁੱਟ ਕਲੇਜੇ ਲਾ ਲੈਂਦੀ
ਵਿੰਨ੍ਹਤੀ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀ, ਕੁਝ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਸਮਾਵੇ ਨਾ
ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਬਚਾਵਣ ਖਾਤਿਰ, ਘੱਲਿਆ ਬਾਪੂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ
ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਉਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇ, ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਡਰਾਵੇ ਨਾ
ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਹੱਸ ਚਿਣਵਾ ਲਿਆ ਲਾਲਾਂ ਨੂੰ
ਦੱਸ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਕੌਮ ਤੇਰੀ ਨੂੰ, ਤੇਰਾ ਚੇਤਾ ਆਵੇ ਨਾ.. ..

ਕਾਰਨ

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ, ਜੋ ਕੀਤੇ ਗੰਗੂ ਗਾਂਧੀ ਨੇ
ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਜਦ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗੇ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਇਕਰਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਕੌਣ ਪੰਜਾਬੀ, ਕਿਹੜਾ ਸੂਬਾ, ਕਿਹੜੀ ਕੌਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ
'ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ' ਕਹਿੰਦੇ, ਡੱਕੇ ਸਭ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਸੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਖਾਤਿਰ, ਅਸੀਂ ਚੁੰਮ ਲਿਆ ਫਾਂਸੀਆਂ ਨੂੰ
ਵਕਤ ਬਦਲ ਗਿਆ ਰਾਜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਬਦਲੇ ਹੁਣ ਵਿਹਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਅਰਜ਼ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀ ਸੁਣਨੀ ਸੀ, ਹੋਇਆ ਸਗੋਂ ਤਸੱਦਦ ਜਦ
ਗੂੜੀ ਨੀਂਦੋਂ ਕੌਮ ਵੀ ਜਾਗੀ, ਹਿੱਕ ਨਾ ਲਾ ਕੇ ਹਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਸਬਰ ਸਿਦਕ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਨਾ ਸੁਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਿਸੇ
ਕੀਤੀ ਸਾਡੀ ਚਾਰਜੋਈ, ਸੁਣੀਂ ਨਾ ਜਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ, ਕਰ ਗਏ ਫੇਰ ਬਗਾਵਤ ਸੀ
ਚੱਲਿਆ ਨਾ ਕੋਈ ਹੀਲਾ, ਚੱਕਿਆ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ

ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੱਚ

ਕਹਿਰੀ ਰੁੱਤਾਂ 'ਚ ਸੂਹੇ ਤਰਾਨੇ
ਪਰਵਾਨੇ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ
ਸੁੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਤੇ
ਮਰਦ ਜਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੇ ਜਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ
ਸੱਚ ਦਿਆਂ ਵੈਰੀਆਂ, ਤਖਤਾਂ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਨਾ
ਯੋਧੇ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ
ਮੁੱਢੋਂ ਈ ਬਹਾਦਰ, ਹੱਸ ਕੇ ਮੌਤ ਨੂੰ
ਗਲ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੇ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ, ਬਾਗੀ ਤਬੀਅਤਾਂ ਨੂੰ
ਸਦਾ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ
ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ
ਸ਼ਹੀਦ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੇ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ
ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ਼, ਤਖਤੇ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ
ਸਾਨੂੰ ਲਟਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੇ ਲਟਕਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ
ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਣ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਹੀ ਰਾਜੇ
ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੇ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ... ..

ਚੱਲੋਂ ਤਾਂ ਮਿਲੇ

ਨਾਚਣ ਹੋਸ਼ ਤਾਂ 'ਬੰਦੂ' ਰਿਹਾਇ

ਭਿਤਰੀਓਂ ਤੋਂ ਉਥਾਏ, ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਉਥਾਏ ਨਾਚਣ

ਏ ਤਾਂ ਤੋਂ ਉਥੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲੇ

ਭਿਤਰੀਓਂ ਤੋਂ ਉਥਾਏ, ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਉਥਾਏ ਤਰਕ

ਤਾਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲੇ

ਭਿਤਰੀਓਂ ਤੋਂ ਉਥਾਏ, ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਉਥਾਏ ਚਿੰਤਾ

ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ

ਸੁਣਿਓ ਐ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ, ਅਸੀਂ ਲੱਗੇ ਦਰਦ ਸੁਣਾਨ ਵੇ
ਸਾਵੀ ਧਰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਚੜ੍ਹ ਆਏ ਅੱਜ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵੇ
ਕੀਤੀ ਇੰਤਹਾ ਗੰਗੂਆਂ, ਲੱਗਾ ਵੇਖਣ ਕੁੱਲ ਜਹਾਨ ਵੇ
ਚਿਹਰੇ ਬਦਲੇ ਬਾਬਰਾਂ, ਅੱਜ ਹਲਕਿਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵੇ
ਇਹ ਚੱਲੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਤੋਂ, ਆਏ ਮੋਤਨ ਅੱਜ ਅਹਿਸਾਨ ਵੇ
ਉਥੇ ਭੁੱਲੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਨੂੰ, ਇਕ ਬੈਠੀ ਤਖ਼ਤ ਰਕਾਨ ਵੇ
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਦਾ, ਵੇਖ ਕਰਦੇ ਅੱਜ ਸਨਮਾਨ ਵੇ
ਜਿਸ ਘਰ ਹੈ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਲੱਗੇ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾਨ ਵੇ
ਸਾਡੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ, ਅੱਜ ਗੋਲੇ ਦਾਗੇ ਜਾਣ ਵੇ
ਅੱਜ ਵੇਖੋ ਤਖ਼ਤ ਅਕਾਲ ਨਾ, ਲੱਗਾ ਲਾਲ ਕਿਲਾ ਟਕਰਾਣ ਵੇ.. ..

ਨਵੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ

ਏਹ ਕੇਹਾ ਸੂਰਜ ਚੰਦਰਾ, ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਆਣ ਵੇ
 ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਕਿਰਨਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ, ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਹਨੇਰੇ ਛਾਣ ਵੇ
 ਲੈ ਲਿਆ ਬਦਲਾ ਅਗਲਿਆਂ, ਕਿਉਂ ਰਾਜੇ ਖੂਨ ਮਚਾਣ ਵੇ
 ਜਿਸ ਦਰ ਨਾ ਮੱਥਾ ਲਾ ਲਿਆ, ਉਸ ਦਰ ਦੀ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵੇ
 ਬਦਲੇ ਵਾਂਗਰ ਗਿਰਗਿਟਾਂ, ਪਏ ਧਰਤੀ ਅੱਜ ਹਿਲਾਨ ਵੇ
 ਇਸ ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ, ਬਣ ਗਿਆ ਕੀ ਇਨਸਾਨ ਵੇ
 ਅੱਜ ਪੌਣਾ ਪਿੱਟਣ ਤਾਜ਼ੀਏ, ਸਭ ਮੌਤ ਦੇ ਨਗਮੇਂ ਗਾਣ ਵੇ
 ਤੂੰ ਰੱਖਿਆ ਡੁੱਬਦੀ ਹਿੰਦ ਨੂੰ, ਪਰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਅੱਜ ਮਾਣ ਵੇ
 ਘਿਰ ਗਿਆ ਦਿੱਲੀ ਖਾਲਸਾ, ਫੜ ਟਾਇਰ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣ ਵੇ
 ਸਭ ਬੱਚੇ, ਬੁੱਢੇ, ਨਾਰੀਆਂ, ਨੂੰ ਫੜ-ਫੜ ਲਾਂਬੂ ਲਾਣ ਵੇ
 ਜਿਸ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਚ, ਲੱਗੇ ਜੰਝੂ ਅਸੀਂ ਬਚਾਣ ਵੇ
 ਉਥੇ ਤੜਪ-ਤੜਪ ਕੇ ਨਿਕਲੀ, ਸਾਡੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ੀ ਜਾਨ ਵੇ
 ਰੁਲੀਆਂ ਅੱਜ ਸਰਦਾਰੀਆਂ, ਕਿੰਝ ਮੋੜੇ ਅੱਜ ਅਹਿਸਾਨ ਵੇ
 ਸਿਵੇ ਹਿੱਕਾਂ 'ਤੇ ਬਾਲਤੇ, ਸਾਡੇ ਘਰ-ਘਰ ਅੱਜ ਸ਼ਮਸਾਨ ਵੇ
 'ਯਾਦ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ' ਸਾਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਖ ਸੁਨਾਣ ਵੇ
 ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਅੱਜ ਲੁੱਟ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮੁਸਕਾਣ ਵੇ
 ਇਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਣਖਾਂ ਵਾਲੜੇ, ਇਹੋ ਤਖਤਾਂ ਦਾ ਫੁਰਮਾਣ ਵੇ
 ਅੱਜ ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਦੀਏ, ਆਓ ਕਿਰਿਆ-ਕਰਮ ਕਰਾਣ ਵੇ
 ਚੱਲੋ ਸੱਦੇ ਸਾਕ ਸਕੀਰੀਆਂ, ਘੱਲੋ ਖਬਰਾਂ ਕੁੱਲ ਜਹਾਨ ਵੇ
 "ਹੁਣ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ" ਸਾਡਾ ਬਾਕੀ ਇਹੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇ.. . . .

ਸਿਆਹਲੂ ਚਰਚਾ

ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ

ਸੁਣ ਜਾਈਏ ਧਰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀਏ
ਮੈਂ ਲਾਵਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਲਾਰਾ ਨੀਂ
ਅਸੀਂ ਆਸ਼ਿਕ ਮੁੱਢੋਂ ਸੱਚ ਦੇ
ਇਹ ਜੱਗ ਜਾਣਦਾ ਸਾਰਾ ਨੀਂ
ਸਾਡੀ ਹੀਰ ਆਉਂਦੀ ਏ ਅਰਸ ਤੋਂ
ਸਾਡਾ ਵੱਖਰਾ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰਾ ਨੀਂ
ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਨਾ ਸਕਦੇ ਮੱਝੀਆਂ
ਨਾ ਚਾਕ ਸਦਾਉਣਾ ਬਾਰਾ ਨੀਂ
ਛਾਂ ਜੁਲਫਾਂ ਦੀ ਨਾ ਲੋਚੀਏ
ਸਾਡੇ ਸਿਰੀਂ ਚੱਲਦਾ ਆਰਾ ਨੀਂ
ਜਿਹੜਾ ਲੰਘਿਆ ਮਾਛੀਵਾੜਿਓਂ
ਸਾਡਾ ਇਕੋ ਯਾਰ ਪਿਆਰਾ ਨੀਂ.. ..

ਓਦੋਂ

ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋੜ ਬਣ ਰੜਕਦਾ ਹਾਂ
ਰਾਹ 'ਚੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜੁਗਤ ਬਣਾਉਣਗੇ
ਕਰਦੀਏ ਕਤਲ ਜਾਂ ਬਣਾਦੀਏ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ
ਮਹਿਫਲਾਂ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਲੜਾਉਣਗੇ
ਮਨੋ-ਮਨੀ ਵਿੰਨ੍ਹੀ ਵੇਖ, ਗੋਲੀਆਂ ਨਾ ਛਾਤੀ ਮੇਰੀ
ਮਾਰ ਤਾੜੀ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮੁਸਕਰਾਉਣਗੇ
ਭਾੜੇ ਦਿਆਂ ਟੱਟੂਆਂ ਨਾ, ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵਾਧ-ਘਾਟ
ਛੇਤੀ ਇਹ 'ਸੁਭ ਕੰਮ' ਨੇਪਰੇ ਚੜਾਉਣਗੇ
ਬਹਾਦਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸ਼ਰੇਆਮ, ਕਰਨਗੇ ਕਬੂਲ ਕਤਲ
ਕਾਇਰ ਰਹਿ ਕੇ ਹਾਦਸਾ, ਰਾਜ਼ ਇਹ ਛੁਪਾਉਣਗੇ
ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਵਾਲੀ ਜਦੋਂ ਖਬਰ ਨਸ਼ਰ ਹੋਣੀ
ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਰ ਉਹੀ ਭੱਜੇ ਆਉਣਗੇ
ਕੀ ਸੀ ਉਮਰ ਅਜੇ, ਚੰਗਾ ਸੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਵੀ
ਮੇਰੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਸਿਰ੍ਹਾਣੇ ਬੈਠੇ ਹੰਝੂ ਵੀ ਵਹਾਉਣਗੇ
ਕਰ ਦੇਣਾ ਦਫ਼ਨ ਇਥੇ 'ਦੀਪ' ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ
ਵੇਖ ਲਿਓ ਯਾਰੋ ਉਹੀ, ਵਿਚੇ ਲਾਂਬੂ ਲਾਉਣਗੇ

ਸਰਕਾਰੇ

ਭਰਮ ਕੋਈ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪਾਲਿਆ ਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ
ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਕਹਿਣਗੇ
ਇਤਿਹਾਸ ਦਿਆਂ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਚਮਕੂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ
ਧੁਰੇਂ ਜੋ ਅਜ਼ਾਦ, ਉਹ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਗੇ
ਢਾਹਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ, ਟਾਇਰ ਗਲੀਂ ਪਾਏ ਫੇਰ
ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਏ ਦੱਸ, ਕਿੱਦਾਂ ਇਹ ਸਹਿਣਗੇ
ਪੱਟ ਦਿੱਤੇ ਦਾੜੀ ਕੇਸ, ਫਾਂਸੀਆਂ ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤੇ
ਦਿੱਲੀ ਹੋਏ ਗੈਂਗ ਰੇਪ, ਤੇਰੇ ਖਾਤੇ ਪੈਣਗੇ
ਅਕਾਲ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਜਿਹੜੇ, ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਬਾਬੇ ਜਿਹੇ
ਜੁਲਮ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣ ਤੱਕ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਖਹਿਣਗੇ
ਹੱਕ ਨਾ ਜੇ ਮਿਲੇ 'ਦੀਪ' ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਗਏ ਜੇ ਬੀਤ
ਵਾਰਸ ਜੁਝਾਰ ਦੇ, ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕ ਲੈਣਗੇ.. ..

ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼

ਮਾਏ ਨੀ ਮਾਏ ਮੈਨੂੰ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਭੋਜ
 ਵੰਡਣੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਲਿਆਵਾਂ ਮੈਂ ਉਧਾਰ ਨੀਂ
 ਏਸ ਸੂਹੀ ਰੁੱਤੇ ਮਾਏ, ਪੀਲੇ ਪੈ ਗਏ ਚਿਹਰੇ ਜਿਹੜੇ
 ਦੇਵਾਂ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਤਾਰ ਨੀਂ
 ਨਾ ਸਟਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਦੌੜ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਬਣਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੀ
 ਚੁੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਵੀਰ, ਨਾ ਕੋਈ ਸਕੇ ਮਾਰ ਨੀਂ
 ਚਾਈਂ-ਚਾਈਂ ਜੀਹਦੇ ਸਿਰੋਂ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਪੀਵੇਂ
 ਪਿੱਟੇ ਨਾ ਦੁਹੱਥੜੀਂ ਕੋਈ, ਚੂੜੇ ਵਾਲੀ ਨਾਰ ਨੀਂ
 ਮੱਸਿਆ ਦੇ ਮੇਲੇ ਗਿਆ, ਨਾ ਮੁੜੇ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ
 ਸੂਹੇ-ਸੂਹੇ ਛਪਣ ਨਾ, ਜਿਥੇ ਅਖਬਾਰ ਨੀਂ
 ਆਪ ਮਰਵਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ, ਕਾਤਲ ਬਚਾਵੇ ਜਿਹੜੀ
 ਇਹੋ ਜੀ ਨਾ ਚੰਦਰੀ, ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਨੀਂ
 ਮਾਏ ਨੀ ਮਾਏ.. . . . .

♦

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ

ਅੱਜ ਵਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਇਕ ਬਾਬਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਆ
ਸਾਡਾ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ, ਉਸ ਪਾਪੀ ਲੁੱਟ ਲਿਆ
ਇਥੇ ਪੌਣੀਂ ਜਹਿਰਾਂ ਘੁਲਗੀਆਂ, ਇਥੇ ਪਾਣੀ ਗਏ ਪਥਰਾਅ
ਸਾਡੇ ਸੁਪਨੀਂ ਹੋਣ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਸਾਨੂੰ ਚੁੰਮ ਕੇ ਆਣ ਜਗਾਅ
ਅੱਜ ਲੰਘਦੀ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰ ਕੇ, ਇਹ ਤੁਹਮਤਾਂ ਵਰਗੀ ਵਾਅ
ਅਸੀਂ ਹਰ ਪਲ ਮੌਤ ਉਡੀਕਦੇ, ਸਾਡੇ ਸੂਤੇ ਗਏ ਨੇ ਸਾਹ
ਇਕ ਬੈਠੀ ਰਾਣੀ ਤਖਤ ਤੇ, ਲਿਆ ਬਾਬਰ ਰੂਪ ਵਟਾਅ
ਕੀ ਦਰਦ ਨੀਂ ਤੈਨੂੰ ਆਂਵਦਾ, ਰਹੇ ਲਾਲੇ ਅੱਜ ਕੁਰਲਾਅ
ਅਸੀਂ ਖੜ੍ਹ ਸਰਹੱਦੀਂ ਤੱਕਦੇ, ਨਨਕਾਣੇ ਵਾਲਾ ਰਾਹ
ਕਿਤੋਂ ਆਜਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕਾ, ਤੂੰ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਅ.. ..

ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ

ਨਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿਤੇ ਜੋ ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਉਹ ਮੈਂ ਹਾਂ ਬਦਨਸੀਬ ਜੋ ਅੱਧਵਾਟੇ ਬਹਿ ਗਿਆ
ਹੌਂਸਲਾ ਤੇ ਹਮਸਫਰ ਸ਼ਾਇਦ ਦੋਵੇਂ ਈ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਮਜ਼ਲੂਮ ਸੀ ਮੁਲਜ਼ਿਮ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਸੀ
ਮੁਸਾਫਿਰ ਸਾਂ, ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ
ਉਸ ਕਿਲੇਨੁਮਾ ਕੋਠੀ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਲਹਿਰਾਉਣਾ
ਟਾਇਰ ਗਲ 'ਚ ਪੁਆਇਆ ਸੀ ਅਜੇ ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ
ਖਾਨਦਾਨ ਮਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਜੇ ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ
ਘੁੰਗ ਵਸਦੇ ਘਰ, ਢੇਰ ਬਣ ਗਏ ਸੀ ਰਾਖ ਦਾ
ਨਾ ਬਹੁ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ
ਖੰਡਰ ਹੋਇਆ ਤਖਤ, ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪਿਆ ਸੀ
ਉਹ ਤੀਰ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ ਕਿਤੇ ਦੂ.....ਰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ
ਇਕ ਗੱਦਾਰ ਜੋ ਸਾਧ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਦਿੱਲੀ ਕੋਈ ਲੈ ਗਿਆ
ਕੰਬਖ਼ਤ ਉਹ ਕੌਮ ਦਾ ਰਹਿਬਰ ਬਣ ਬਹਿ ਗਿਆ
ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਉਹਨੇ ਖਾ ਲਈਆਂ ਹੱਸ ਕੇ
ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਵਾਰ ਸਾਡੇ, ਕੀਤੇ ਸੀ ਕਸ ਕੇ
ਜੋ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੀ ਭੇਤੀ, ਉਹ ਚੋਰਾਂ ਨਾ ਰਲਗੇ
ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਡੋਗਰੀਆਂ ਕਰਗੇ
ਪਤੰਗਿਆਂ ਦਾ ਫੇਰ ਹੁਣ ਇਕ ਕਾਫ਼ਲਾ ਤੁਰੇਗਾ
ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਸਰ ਕਰਕੇ ਮੁੜੇਗਾ

♦

ਆਖਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ

ਜਦ ਤੂੰ ਆਖਿਆ
ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਹਾਂ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਖਿਆ
ਬਸ ਹੁਣ ਨੀਂ.. ..
ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ
ਪਰ ਕੰਬਖਤ
ਵਕਤ ਬੜਾ ਬਲਵਾਨ ਸੀ
ਮੈਂ ਫੇਰ ਭੁੱਲ ਬੈਠਾ
ਤੇ ਤੂੰ ਫੇਰ
ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ ਡਾਗਾਂ
ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ
ਪੀ ਲਿਆ ਖੂਨ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਖੂਹ ਨੇ
ਮੇਰੇ ਨਿੱਕੇ ਵੀਰ
'ਇੰਦਰਜੀਤ' ਵਰਗੇ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦਾ
ਤੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ
ਲੰਗੜਾ ਲੂਲਾ
ਅੱਧ-ਪਚੱਧਾ ਪੰਜਾਬ
ਮੈਂ ਫੇਰ ਗਰਜਿਆ
ਬੱਸ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ
ਪੰਥ ਅਜੇ ਵੀ ਪਰਾਧੀਨ ਐ
ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਹਾਂਗੇ.. ..
ਪਰ ਕੰਬਖਤ
ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੋਰ ਫੇਰ.. ..
੧੯੭੮ ਉਹ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਤੇਰਾਂ
ਮੇਰੇ ਤੇਰਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਪੀ ਗਈ ਖੂਨ

ਸਿੱਟ ਗਈ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਕੇ
 ਸੈਂਕੜੇ ਲਾਲਾਂ ਨੂੰ
 ਮੈਂ ਫੇਰ ਚੀਕਿਆ
 ਬੱਸ ਹੁਣ ਨਹੀਂ
 ਸਬਰ ਦੀ ਪਰਖ
 ਉਛ ਕੰਬਖਤ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ
 ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਗਈਆਂ ਘੁੰਮ-ਘੁੰਮਾ ਕੇ
 ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਤੱਕ
 ਤੇ ਤੂੰ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਲੈ ਕੇ
 ਟੈਂਕ, ਤੋਪਾਂ, ਰਾਕਟ ਲਾਂਚਰ, ਗਰਨੇਡ
 ਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ
 ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਵਾਛੜ
 ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਤੇ
 ਮੇਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਸ ਅਸਥਾਨ
 ਹਰਿਮੰਦਰ.....
 ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਗੋਲੀਆਂ
 ਆਪਣੀ ਮਹਿਕਾਂ ਵੰਡਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ
 ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਤਖਤ ਨਾਲ
 ਟਕਰਾ ਗਿਆ
 ਤੇਰਾ ਸ਼ਾਹੀ ਤਖਤ
 ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਾਸਾਨੀ ਜਰਨੈਲ
 ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਤੇਰਾ ਜਵਾਬ
 ਮੂੰਹ ਤੋੜਵਾਂ.. .. ਹੋ ਗਏ ਸ਼ਹੀਦ.. ..
 ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ
 ਖੰਡਰ ਹੋਇਆ
 ਇਕ ਤਖ਼ਤ
 ਲਹੂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ
 ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ
 ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋਈ
 'ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ'
 ਮੇਰੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ
 ਤੇ ਕੁਝ ਗੱਦਾਰ ਜੇ ਲੀਡਰ

ਮੈਂ ਫੇਰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਲਕਾਰਿਆ
 ਬੱਸ ਹੁਣ ਨਹੀਂ... ..
 ਜੁਲਮ ਦੀ ਇੰਤਹਾ
 ਮੇਰੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ੇਰਾਂ
 ਖਾ ਲਈਆਂ ਸੌਹਾਂ
 ਮਰਨ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ
 ਤੇਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਹੋਏ
 ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਨ ਦੀਆਂ
 ਮੈਂ ਅੱਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਸੰਭਾਲਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
 ਕੰਬਖਤ ਲੁੱਟ ਲਈ ਗਈ ਇੱਜ਼ਤ
 ਮੇਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ
 ਤੇਰੇ ਰਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ
 ਪਾਏ ਗਏ ਟਾਇਰ
 ਮੇਰੇ ਨਿਹੱਥੇ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ 'ਚ
 ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ
 ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦੇ ਮਾਸੂਮ
 ਤੇ... .. ਤੇ ਉਪਰੋਂ
 ਤੂੰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ
 ਉਹ ਮੁਰਦਾ ਜ਼ਮੀਰ ਲੀਡਰ
 ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ
 ਖੰਡਰ ਹੋਏ ਤਖਤ ਉਤੇ
 ਕਰ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ
 ਸਾਡੇ ਹੀ ਖੂਨ ਨਾਲ
 ਮੈਂ ਫੇਰ ਚੀਕਿਆ
 ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਬੱਸ ਜੁਲਮ ਦੀ ਹੱਦ
 ਤੇ ਫੇਰ ਪੂਰੇ ਦਸ ਸਾਲ
 ਮੈਂ
 ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੀ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ
 ਸਮਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ
 ਬੜੀ ਦੂਰ
 ਤੇ ਮੈਂ ਵਕਤ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਵੇਖਿਆ

ਬਾਕੀ ਬਚਦੀ ਸੀ.. ...

ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ

ਤੇ ਲਾਵਾਰਿਸ਼ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ

ਇਕ ਦਾਸਤਾਨ

ਮੈਂ ਪੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਕੰਬ ਉਠਿਆ

ਤੇ ਫੇਰ ਉਹਨਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁੰਮ ਗਈ

ਇਕ ਹੋਰ

'ਮਾਣਮੱਤੇ' ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲਾਸ਼

ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਨੇ ਫੇਰ ਆਹ ਭਰੀ

ਕੁਝ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ

ਓਏ ਕਾਨੂੰਨ ਘਾਤਿਓ

ਬਸ ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ .. ..

ਬੱਸ.. ...

ਪਰ ਮੇਰੇ ਲੇਖਾਂ 'ਚ ਆਰਾਮ ਕਿੱਥੇ

ਕਦੇ ਭਨਿਆਰਾ,

ਕਦੇ ਨੂਰਮਹਿਲੀਆ,

ਕਦੇ ਸਿਰਸਾ

ਉਠ ਕੇ

ਮੇਰੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਦਾ ਰਿਹਾ

ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਟੋਹ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ

ਕੀ ਮਰ ਗਈ ਐ.. ...?

ਜਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਐ.. ...!!!

ਮੈਂ ਹਰ ਵਾਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ.. ..

ਬੱਸ ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ

ਬਹੁਤ ਸਹਿ ਲਿਆ

ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਹੱਦ.. ...

ਸਬਰ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟੇਗਾ.. ...

ਤੇ ਫੇਰ.. ...

ਤੇ ਫੇਰ .. ...

ਆਖਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ .. ...

ਉਡੀਕ

ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਖਾਂਗਾ
ਕਿ ਅੱਜ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰੋਇਆ
ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗਾ
ਕਿ ਮਰ ਜਾਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ
ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ
ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਲੱਗੀ
ਤੇਰੀ ਤੀਰ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖ ਕੇ
ਮੈਂ ਖੋ ਗਿਆ
ਇਹ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਹਿ ਦਿਆਂ
ਬਈ ਤੇਰੇ ਵਿਛੜਨ ਦਾ ਦਰਦ ਅੱਖੀਆਂ 'ਚੋਂ
ਤੁਪਕਾ-ਤੁਪਕਾ ਕਰਕੇ ਚੋ ਗਿਆ
ਤੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਐ.. ..
ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਅਮਰ
ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਸੋਗ ਨਹੀਂ
ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਕੀਰਨੇ ਨਹੀਂ
ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਤਰਾਨੇ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਉਫ਼.. ..
ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ
ਕੋਈ ਹਉਂਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦਾ
ਬਿਰਹਾ ਦਾ ਦਰਦ
ਕਿਤੇ ਸਾਂਝਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਲਫਾਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਾਂ

ਚਿਝਮਿਝੁ

ਪਰ ਨਹੀਂ... ਕੋਈ

ਮੈਂ ਵਧਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ... ਚੜ੍ਹਦੀ ਤਿਥ 'ਚ

ਮਾਣਕ ਦਿੱਤਾ ਦਿੱਤਾ... ਨਾ ਮੈਂ ਬਣੀਆਂ

ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ... ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਕਿਸੇ

ਮੇਰਾ ਇਕਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ

ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ

ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ

ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ

ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ

ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ

ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ

ਸੱਚੀਂ ਏਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ

ਜੇ ਤੇਰਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਸਕਾਂ

ਹਾਂ .....

ਇਕ ਇੱਛਾ ਐ

ਕਿ ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਤੇਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਦ ਹੋਵੇ

ਮੇਰੀ ਉਜੜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਫੇਰ ਆਬਾਦ ਹੋਵੇ

ਬੱਸ ਏਨਾ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ

ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਦਰਦੀਆ

ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਦੀ ਕਲੇਜੇ 'ਚ

ਅਜੀਬ ਜੀ ਕਸਕ ਐ... ..

ਅਜੀਬ ਜੀ ਚੀਸ ਐ... ..

ਕਿਤੇ ਤੀਰ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ

ਤੇਰੇ ਪੂਰੇ ਪੰਥ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ

ਆਜਾ ਓਏ ਕੌਮੀ ਰਹਿਬਰਾ

ਤੇਰੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਐ... ..

ਜੁਮੇਵਾਰੀ

ਹਾਂ ਬਈ ਮਿੱਤਰਾ
ਨਾਸਤਿਕ ਜਾਂ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰਾ
ਅਹੰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਗਿਆਨੀ
ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਜਚੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੋਈ ਨਾਂ ਰੱਖ ਲਵੀਂ
ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ
ਪਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਆਂ
ਸੰਤਾਲੀ ਵੇਲੇ ਮੂਰਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ
ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ... ..
ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਗਲਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ... ਗੁਸਤਾਖੀਆਂ
ਜੋ ਨਾ-ਕਾਬਲੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਸਨ
ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਦੇ ਲੇਖ
ਜਾਂ ਡਾਹਵੇ ਦਾ ਭਾਣਾ ਕਹਿ ਕੇ
ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ... .. ਮੇਰੇ 'ਚ ਓਨੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ
'ਦੁਮਣੇ' ਦੇ 'ਟਾਟਾ ਨਗਰ' ਵਾਲੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਨਾ ਜਾਣੀ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਲੱਥ-ਪੱਥ
ਪੁੰਦਲੀ-ਪੁੰਦਲੀ ਜੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੀ ਆ
ਭਾਵੇਂ... .. ਬੜੀ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਮੇਰੇ ਅਜੀਜ਼
ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਡਾਹਵੇ ਦਾ ਭਾਣਾ ਸੀ ਜੀ
ਮੱਥੇ ਦੇ ਲੇਖ... ..
ਕੋਈ ਗੱਲ ਨੀਂ... ..
ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰੋ... ..

ਪਰ ਨਹੀਂ.. .. ਦੋਸਤਾ
 ਮੈਂ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ
 ਮਾਨਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾਂ
 ਦਿਨ ਕਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣੀ ਚਾਹੁਣਾ
 ਮੇਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜੁਲਫਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ
 ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ
 ਇਸ ਲਈ
 ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਭਾਣਾ ਕਹਿ ਕੇ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ
 ਤੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖੀਂ
 ਇਕ ਗਲਤੀ ਮੁਆਫ ਹੋ ਸਕਦੀ ਐ
 ਪਰ ਗਲਤੀ-ਦਰ-ਗਲਤੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਐ
 ਅਦੀਬ ਨੇ ਆਖਿਆ
 "ਲਮਹੋਂ ਨੇ ਖਤਾ ਕੀ.. .. ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਪਾਈ"
 ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਾਜ਼ਿਰ ਆਂ
 ਪਰ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖੀਂ
 ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਲਾਇਕੀਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ
 ਲੈ ਲਵੋ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ
 ਕੌਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤਾਂ ਦੀ
 ਕਿਸੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
 ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਪੁਲਸੀਆ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਾਂਗ
 ਤਾਂ ਜੋ ਅਗਾਹ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ
 ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਖੁਦ ਲਿਖਣ ਦੀ
 ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ
 ਕਿਉਂਕਿ
 ਖਾਲਸਾ ਖੁਦ ਖੁਦਾ ਹੈ.. ..
 ਰੱਬ ਰਾਖਾ.. ..

♦

ਲੋਹ ਕਥਾ

ਚਲਦੇ ਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਹ ਮੋੜ ਦਿੰਦੇ
ਪਰ ਮੁਖੜਾ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਮੋੜਦੇ ਨਹੀਂ
ਅਣਖੀ ਮੌਤ ਨਾ ਪ੍ਰੀਤ ਜੋ ਪਾ ਲੈਂਦੇ
ਕਦੇ ਜਿਊਣ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਲੋੜਦੇ ਨਹੀਂ

ਪੱਤਝੜਾਂ 'ਚ ਕਦੇ ਵੀ ਡੋਲਦੇ ਨਾ
ਜਿਹੜੇ ਕੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਅ ਜਾਂਦੇ
ਉਹ ਨਹੀਂ ਪਰਖਦੇ ਕੱਚਿਆਂ ਪੱਕਿਆਂ ਨੂੰ
ਜਿੰਦ ਯਾਰ ਤੋਂ ਘੋਲ ਘੁਮਾ ਜਾਂਦੇ

ਸੁਖ ਅਰਾਮ ਜਹਾਨ ਦੇ ਛੱਡ ਕੇ ਤੇ
ਰਾਤਾਂ ਰੋਹੀਆਂ 'ਚ ਜੋ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਨੇ
ਲੇਖੇ ਕੌਮ ਦੇ ਜਿੰਦੜੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਬਾਜ਼ੀ ਮੌਤ ਦੀ ਕਦੇ ਨਾ ਹਾਰਦੇ ਨੇ

ਪੱਗ ਕੌਮ ਦੀ ਯੋਧੇ ਬਚਾਉਣ ਜਿਹੜੇ
ਕਾਇਮ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਰਹਿੰਦਾ
ਮੁੱਲ ਪੈਂਦੇ ਤਵਾਰੀਖੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਦੇ
ਕਦੇ ਅਮਰ ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਦਾਰ ਰਹਿੰਦਾ

ਅਣਖ ਵੇਚੀ ਨਹੀਂ ਜੀਹਨੇ ਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ
ਮੌਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਸ ਓਹਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਕਦੀ
ਪਾਉਂਦਾ ਕਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਮੁੱਲ ਓਹਦਾ
ਜਿਸ ਗੱਦਾਰ ਦੀ ਇਥੇ ਜ਼ਮੀਰ ਵਿਕਦੀ... ..

ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੀਂ ਕਿਤੇ

ਉਹ ਰੋਹੀਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਕੰਕਰ
 ਸੀ ਚੱਲੇ ਜੋ ਰਾਹੀ ਉਹ ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਖੋ ਗਏ
 ਤਲਾਸ਼ਣ ਤੁਰੇ ਸੀ ਜੋ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਨਕਸ਼ਾਂ
 ਪਰ ਕੰਬਖਤ ਕਿਧਰੇ ਵਜੂਦ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ
 ਸੀ ਆਗਾਜ਼ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ, ਬੇਖਬਰ ਅੰਜਾਮੋਂ
 ਇਹ ਨਿਹਲਕਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਜ਼ਰਾ ਜਾਣੀਏ ਤਾਂ ਕੀ ਹੈ
 ਇਹ ਬੇਈਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੇਜ਼ਾਨ ਝੁਰਮਟ
 ਇਹ ਰਹੱਸਮਈ ਹਨੇਰਾ ਸਿਆਣੀਏ ਤਾਂ ਕੀ ਹੈ
 ਮੈਨੂੰ ਏਦਾਂ ਕਿਉਂ ਲਗਦੇ ਹਉਂਕੇ ਭਰਦੇ ਜੇ ਲੋਕੀਂ
 ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੀਂ ਕਿਥੇ ਚੱਲੇ ਨੇ ਡਰਦੇ ਜੇ ਲੋਕੀਂ
 ਇਹ ਤਪਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੋਚਣ ਪਰ ਸੱਖਣੇ ਜੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ
 ਇਹ ਪੋਹ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ 'ਚ ਠਰਦੇ ਜੇ ਲੋਕੀਂ
 ਤੱਕ ਸੁੰਨਸਾਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਫੁਹਾਰੇ
 ਸੁਣ ਭੇਦਭਰੀ ਚੁੱਪ ਚਾਂ ਵੇਖ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ
 ਸਮਸ਼ਾਨ ਦੀ ਅਗਨੀ ਇਹ ਚੱਲੇ ਨੇ ਸੇਕਣ
 ਔਹ ਬਲਦਾ ਸਿਵਾ, ਕੋਈ ਮਰਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ
 ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵੇਖ ਦਿੰਦੇ ਦਿਲਾਸਾ,
 ਕਿਉਂ ਚੁੰਮ ਕੇ ਜਗਾ ਲਿਆ ਜੋ ਸੁੱਤਾ ਸੀ ਪਿਆਸਾ
 ਸ਼ਾਇਦ ਸਬਰ ਦਾ ਘੁੱਟ ਉਹਨੇ ਭਰਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ
 ਇਹ ਕੌਣ ਰੋਂਦਾ ਧਾਹੀਂ ਕੋਈ ਹੁਣੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ
 ਕੀਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਨਾ ਮਾਰਿਓ ਪੁੱਠਾ ਲਟਕਾ ਕੇ
 ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੀਂ ਕਿਤੇ, ਮਤਾਂ ਦੁੱਖ ਜ਼ਰਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ
 ਉਹ ਰੋਹੀਆਂ.. ..
 ਉਹ ਰਾਹੀ.. ..
 ਉਹ ਰੋਂਦੇ ਜੋ ਧਾਹੀਂ
 ਆਪਣੇ ਹੱਡਾਂ ਦੀ ਅਗਨੀ
 ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਬਾਲ-ਬਾਲ ਸੇਕੀ
 ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੀਂ
 ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੀਂ

ਪੰਥ ਦੋਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ

ਇਹਨਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕੈਦ ਹੋਣੇ
ਵਸਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਜੋ ਅਰਮਾਨ ਸਾਡੇ
ਨਹੀਂ ਝੁਕਣੇ ਬੇਅੰਤੇ ਜਿਹੇ ਬੁੱਚੜਾਂ ਤੋਂ
ਰਹਿਣੇ ਉੱਚੇ ਸਦਾ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਡੇ

ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਓਨਾਂ
ਜਿੰਨੀ ਸਿੱਖੀ ਪਿਆਰੀ ਏ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ
ਹਿੰਦੂ ਲਿਖੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਵਾਰੀ
ਪਰ ਸਾਡੀ ਹਸਤੀ ਨਿਆਰੀ ਏ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ

ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਦੇ
ਇਹ ਖੋਹ ਸਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਾਡੀ ਮੁਸਕਾਨ ਤਾਈਂ
ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਲੇ ਤੇ ਰੱਸੇ ਫਾਂਸੀਆਂ ਦੇ
ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਨਹੀਂ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਤਾਈਂ

ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਜੁਝਾਰੂ ਜਰਨੈਲ ਉਤੇ
ਮਰਦੇ ਦਮ ਤੱਕ 'ਦੀਪ' ਨੂੰ ਮਾਣ ਰਹਿਣਾ
ਅਣਖੀ ਸੂਰਮਾ, ਨਿਡਰ, ਨਿਪੱਤਕ ਯੋਧਾ,
ਕਾਇਮ ਦਿਲੀਂ ਸਦਾ ਉਹਦਾ ਸਨਮਾਨ ਰਹਿਣਾ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਖਾਤਿਰ
ਤਸੀਹੇ ਹੱਸ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਸਹਿ ਜਾਣੇ
ਜਿਵੇਂ ਚੀਬੜੇ ਪਾਪੀ ਦੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘੇ
ਓਵੇਂ ਬੁੱਤ ਵੀ ਬੇਅੰਤੇ ਦੇ ਢਹਿ ਜਾਣੇ

ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਿਆ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਸਾਡਿਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ
ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚੋਂ ਅਸੀਂ ਮਿਟਾ ਦੇਣੇ
ਇਕ ਬੁੱਤ ਦੀ ਕੀ ਕਰਦੇ ਓ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾ ਦੇਣੇ.. ..

੧੯ ਜੁਲਾਈ ੨੦੦੭

"ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸ੍ਰ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਕਵਿਤਾ"

ਖਿਆਲ

ਪਰਾਇਆ ਹੈ ਅੰਬਰ ਤੇ ਧਰਤ ਬੇਗਾਨੀਂ
ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਨੂੰ ਖੋਲਾਂਗੇ ਕਿੱਥੇ
ਹਵਾ ਵੀ ਵਗਦੀ ਹੈ ਤੁਹਮਤਾਂ ਵਰਗੀ
ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦੱਸ ਬੋਲਾਂਗੇ ਕਿੱਥੇ

ਇਹ ਬੇਈਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੇਜਾਨ ਝੁਰਮਟ
ਸੱਚ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਾ ਆਵੇ
ਇਹ ਨਿਹਲਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੇਨਕਸ਼ ਸੁਪਨੇ
ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅੰਬਰੀਂ ਉਡਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ

ਅਣਜਾਣ ਰਾਹੀਆਂ ਦੀ ਅਣਡਿੱਠ ਮੰਜ਼ਿਲ
ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝੇ ਹਾਂ ਜਾਵਾਂਗੇ ਕਿੱਥੇ
ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਪੰਛੀ ਵੀ ਹੰਭੇ ਹਾਰੇ ਥੱਕੇ
ਅਣਖਾਂ ਦਾ ਚੋਗਾ ਵੀ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਿੱਥੇ

ਜ਼ਾਲ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੰਘਣੇ ਜੇ ਬੁਣ ਲਏ
ਵੈਰ ਵੀ ਕੱਢੇ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ
ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਾਰੀਖੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ
ਹੁਣ ਖਤਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣੀਂ ਇਹ ਡਾਹਢਾ ਈ ਜਾਣੇ

ਮਤਭੇਦ

ਗੈਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹੀਆਂ ਤੂੰ ਗੈਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤੂੰ
ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜਦ, ਤੰਦਾਂ ਇਹ ਬੁਣੀਆਂ ਤੂੰ

ਨਾ ਲਾਈ ਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ
ਕਾਸ਼ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਮੈਥੋਂ, ਕੁਝ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ
ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਥੱਲੇ, ਰਾਹਾਂ ਜੋ ਚੁਣੀਆਂ ਤੂੰ
ਗੈਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹੀਆਂ ਤੂੰ.. .. .

ਉਹਦੇ ਕੋਲੇ ਵੀ ਉਹਨੇ ਇਦਾਂ ਈ ਕਿਹਾ ਸੀ
ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਫਲਾਣਾਂ ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ
ਜੇ ਉਹ ਸਾਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਰਜੂ
ਉਹ ਮੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਊਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਮਰਜੂ
ਕੁਝ ਇਦਾਂ ਦੀ ਵਸਾਈ ਐ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੁਨੀਆਂ ਤੂੰ
ਗੈਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹੀਆਂ ਤੂੰ.. .. .

ਕਹਿਨੈ ਮੇਰੀ ਖਾਤਿਰ, ਤੂੰ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ
ਮੈਂ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਦਿੱਤੇ, ਤੇਰਾ ਬੜਾ ਲਹੂ ਪੀਤਾ
ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕੋਈ ਦਰਦੀ ਤੂੰ ਬੜਾ ਦੁਖੀ ਮੈਥੋਂ
ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਮੈਨੂੰ, ਕੁਝ ਪੁੱਛ ਲਵਾਂ ਤੈਥੋਂ
ਦੱਸ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਮਿਟਾਵਾਂ, ਗੱਲਾਂ ਦਿਲ ਤੇ ਜੋ ਖੁਣੀਆਂ ਤੂੰ
ਗੈਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹੀਆਂ ਤੂੰ.. .. .

♦

ਲੋਕ ਬਾਣੀ

ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਨੂੰ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਗੁਨਾਹ ਮੈਂ ਕਰ ਲਿਆ
ਸਿਰ ਕੱਢਕੇ ਮੱਚਦੇ ਟਾਇਰ 'ਚੋਂ, ਤਲੀ ਤੇ ਜਦ ਧਰ ਲਿਆ
ਨਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਉਦੋਂ ਪੈ ਗਿਆ, ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਜਦ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨੂੰ
ਰੱਬਾ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਜੁਬਾਨ ਨੂੰ.. ..

ਕੁਝ ਮੱਕਾਰ ਤੇ ਕੁਝ ਗੱਦਾਰ, ਕੁਝ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਕੁਝ ਗਿਰਗਿਟ ਨਸਲ ਦੇ ਆਦਮੀ, ਤਾਅਨੇ ਜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਮਾਰਦੇ
ਅੱਜ ਸੋ ਸਿਆਪੇ ਪੈ ਗਏ, ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਨੂੰ
ਰੱਬਾ ਕਿਵੇਂ.. ..

ਕੁਛ ਇਸ ਕਦਰ ਮਸ਼ਰੂਫ਼ ਨੇ, ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲਦੇ
ਯਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ, ਬੱਸ ਮੌਕਾ ਈ ਇੱਕ ਭਾਲਦੇ
ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਮੌਲਾ ਨਾ ਆਂਚ ਆਵੇ ਅਣਖ ਆਨ ਨੂੰ
ਰੱਬਾ ਕਿਵੇਂ.. ..

ਸਾਡੀ ਹਿੱਕ ਹਾਜ਼ਿਰ ਚਲੇ ਖੇਡੀਏ, ਆਵੇ ਕੋਈ ਗੋਲੀ ਸ਼ੂਕਦੀ
ਖੋਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੰਗ ਕਿਸੇ ਬੰਦੂਕ ਦੀ
ਸੱਪ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਡੰਗਣਾਂ ਲੋਚਦੇ, ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਨੂੰ
ਰੱਬਾ ਕਿਵੇਂ.. ..

ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਝੁਕਣਗੇ ਨਹੀਂ, ਕਟਵਾ ਲਵਾਂਗੇ ਹੱਸ ਕੇ
ਬਹੁਤੀ ਜਿਊਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਨਹੀਂ, ਛੇਤੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਦੱਸ ਕੇ
ਹੱਕ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦਾ ਮੌਤ ਤੇ, ਹੱਸ ਜਾਣਾ ਵੱਲ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਨੂੰ
ਰੱਬਾ ਕਿਵੇਂ.. ..

ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਖੂਨ ਤੱਕ

ਅੱਜ ਸੁਣਿਐ ਮੈਂ ਇਕ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਵੀਰ
ਯਾਰੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲੱਗਾ
ਹਰਿਆਵਲ ਦਸਤੇ ਦੀ ਬੜ੍ਹਕ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਤੇ
ਮਾਰੂਬਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਲੱਗਾ

ਬੜ੍ਹਕ ਮਾਰ ਕੇ ਪੁੱਤ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਨੂੰ
ਕਹੇ ਪਤਾ ਥੋਨੂੰ ਕੀ ਵੀਰ ਮੇਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ
ਦੱਸ ਤੂੰਹੀ 'ਹਨੇਰ' ਦੇ ਜ਼ਾਨਸੀਨਾਂ
ਸਾਡਾ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਿਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ..?

ਨਕਰਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖੁਰਾਂ ਤੇ ਧਰ ਮੱਥਾ
ਨਿਉਂਦੇ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀਰਾ
ਟਕਸਾਲ ਦੀ ਅਣਖੀਲੀ ਪੱਗ ਦੀ ਤੂੰ
ਵੇਖ ਸੋਚ ਕੇ ਰੋਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਨ ਵੀਰਾ

ਦੁੱਕੀ-ਤਿੱਕੀ ਤੂੰ ਕਹੇਂ 'ਸਿਰਦਾਰ' ਤਾਂਈ
ਖੂਬੀ ਤੇਰੀ ਇਹ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਯਾਰਾ
ਕੀ ਬਗਲਿਆਂ ਨੇ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨੀ
ਕਾਂ ਚੱਖਦੇ ਨਾ ਕਦੇ 'ਕਪੂਰ' ਯਾਰਾ

ਜਦੋਂ ਵਿਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੋਈ ਗੱਦਾਰ ਲੀਡਰ
ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੀ ਕਹਿੰਦਾ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੂੰ
ਡੱਡੂ ਖੂਹ ਦੇ, ਡੋਬਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਕਰਦੇ
ਘਾਟ-ਘਾਟ ਦੇ ਪੱਤਣਾ ਦੇ ਤਾਰੂਆਂ ਨੂੰ

ਉਦੋਂ ਤੇਰੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾ ਓਏ
 ਕਿਹੜਾ ਜਿੰਦਰਾ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ
 ਛਿੱਕੇ ਟੰਗਤੀ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸੋਚ ਓਹਦੀ
 ਬਚਨ ਬਾਪੂ ਦਾ ਵੀ ਮਨੋਂ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ

ਤੇਰਾ ਕੋੜਮਾਂ ਭੁੱਲੇ ਤਾਂ ਪਿਆ ਭੁੱਲੇ
 ਕਦੇ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਪਿਆਰ ਓਹਦਾ
 ਮੁੱਲ ਵੱਟੀਂ ਤੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ
 ਕਾਇਮ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਰਹੂ ਸਤਿਕਾਰ ਓਹਦਾ

ਓਹ ਤਾਂ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ 'ਚੋਂ ਧਰੂ ਤਾਰਾ
 ਐਸੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹਿਣੀ
 ਕਿਹੜਾ ਪੁੱਛਦਾ ਕੁਰਸੀ ਪੂਜਕਾਂ ਨੂੰ
 'ਦੀਪ' ਤਾਂ ਲੱਭਦਾ ਸਿੰਘ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਹੋਣੀ

ਲਲਕਾਰ ਚਾਣਕੀਆ ਦੇ ਨਾਂ

ਗੱਲ ਸੁਣ ਓਏ ਮੇਰੀ ਚਾਣਕੀਆ
ਦੱਸ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਕੀਆ
ਅਸ਼ਲੀਲ ਤੇਰਾ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵੇਖਾਂ
ਜਾਂ ਤਰਲਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੇਖਾਂ
ਚੰਦੂ ਜਿਹੇ ਮੱਕਾਰ ਵੇਖਾਂ
ਜਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵੇਖਾਂ
ਗੰਗੂ ਜਿਹੇ ਗੱਦਾਰ ਵੇਖਾਂ
ਜਾਂ ਗਜ਼ਨੀ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵੇਖਾਂ
ਵੇਖਾਂ ਚੌਂਕ ਚਾਂਦਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ
ਜਾਂ ਸਰਹੰਦ ਵਿਚਲੀ ਦੀਵਾਰ ਵੇਖਾਂ
ਵੇਖਾਂ ਤੇਰੀ ਗਊ ਮਾਤਾ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਨੂੰ
ਜਾਂ ਆਨੰਦਪੁਰੀ ਦਰਬਾਰ ਵੇਖਾਂ
ਵੇਖਾਂ ਸਾਵਰਕਰ ਜਿਹੇ ਵੀਰ ਤੇਰੇ
ਜਾਂ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਾਰ ਵੇਖਾਂ
ਵੇਖਾਂ 'ਪਟੇਲ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਮੋਦੀ' ਤੱਕ
'ਵੈਦਯਾ' ਜਾਂ 'ਗਾਂਧੀ' ਪਰਿਵਾਰ ਵੇਖਾਂ
ਸਾਰਾ ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇਰਾ
ਡੰਡਾ ਗੁਰੂ ਰਿਹਾ ਏ ਖਾਸ ਤੇਰਾ
ਤੇਰੇ ਇਹੋ ਕਹਾਣੀ ਪਿੱਤਰਾਂ ਦੀ
ਬੱਸ ਘਾਟ ਏ ਤੈਨੂੰ ਛਿੱਤਰਾਂ ਦੀ
ਤੇਰੇ ਪਿੱਤਰ ਲੋਚਦੇ ਖੀਰਾਂ ਨੂੰ
ਜਾਂ ਪੰਜ-ਚਾਰ ਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਲੀਰਾਂ ਨੂੰ
ਭੇਦ ਸ਼ਰਾਧਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ
ਤੇਰਾ ਤੋਰੀ ਫੁਲਕਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ
ਜੇ ਬਚੀ ਤਾਂ ਭੋਰਾ ਸ਼ਰਮ ਰੱਖੀਂ

ਨ ਤ ਧਾਸ ਤਲਿਹੀਮਚਨੁ ਚਾਲਲ

ਲਿਖੁ ਚਿਨ ਧੂਸ ਲਿਖਿ ਜਿ ਲਿਖਿ ਤਲਿਮ
ਓਇ ਲਤੀਅ ਧਰੀ ਇਹਿ ਚਿਨ ਲਿਖੁ ਧਾਸ
ਓਇ ਚਉ ਚਨੁ ਚ ਚਿਲੀ ਓਇ
ਓਇ ਲਹੀਮ ਸਿਖ ਤਉ ਚਨ ਤਲਿਮਲਿਮ

ਨਾ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਰਮ ਰੱਖੀਂ
ਸਾਡੇ ਪਿਤਰ ਮੌਤ ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਸੀ
ਇਹ ਸੋਚ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਮਾਫਕ ਸੀ
ਉਹ ਨਹੀਂ ਲਲਚਾਉਂਦੇ ਖੀਰਾਂ ਤੇ
ਉਹ ਝਾਕ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਲੀਰਾਂ ਤੇ
ਤਵਾਰੀਖ 'ਚ ਰੁਤਬਾ ਖਾਸ ਸਾਡਾ
ਐਵੇਂ ਬਣਿਆਂ ਨਹੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਡਾ
ਸਾਡੇ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਖੀਰ ਨਾ ਲੰਘਦੀ ਐ
ਸਿੱਖੀ ਸ਼ਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸਿਰ ਮੰਗਦੀ ਐ
ਕਾਇਨਾਤ ਵੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀ ਐ
ਸਿੱਖੀ ਮੰਗ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਕਰਦੀ ਐ
ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਰ ਮਨਾਵਾਂਗੇ
ਹੁਣ ਸਿਰ ਨੂੰ ਤਲੀ ਟਿਕਾਵਾਂਗੇ
ਸਾਡੇ ਪਿਤਰ ਲੋਚਦੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ
ਅਸੀਂ ਗਲੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਲਾਹਵਾਂਗੇ... ..

ਲਲਕਾਰ ਨੂਰਮਹਿਲੀਏ ਸਾਧ ਦੇ ਨਾਂ

ਮਲੋਟ ਚੱਲੀ ਜੋ ਗੋਲੀ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੀ
ਸਾਧਾ ਭੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਿੰਘ ਘਾਇਲ ਤੇਰੇ
ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਨੂਰ ਉਡਾ ਦੇਣਾ
ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦੇਣੇ ਅਸੀਂ ਮਹਿਲ ਤੇਰੇ

ਜਦੋਂ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ ਮਰਦ ਦਲੇਰ ਸਾਡਾ
ਉੱਚੀ ਕੱਢਿਆ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਸਾਹ ਸਾਧਾ
ਏ.ਕੇ. ਸੰਤਾਲੀਆਂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਸੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣਦੀ
ਉਦੋਂ ਦਿਸਿਆ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਸਾਧਾ

ਇਥੇ ਅਣਖਾਂ ਦੇ ਜਦੋਂ ਸੀ ਮੁੱਲ ਪੈਂਦੇ
ਦਿਵਿਆ ਜੋਤੀ ਤੂੰ ਉਦੋਂ ਜਗਾਈ ਕਿਉਂ ਨਾ
ਕਿਹੜੀ ਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲੇ ਲੁਕ ਗਿਆ ਸੈਂ
ਉਦੋਂ ਦੱਸ ਖਾਂ ਧੂਣੀ ਤਪਾਈ ਕਿਉਂ ਨਾ

ਜੋਤ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਤੇਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਘਦੀ
ਇਥੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਜਗਦੇ ਚਿਰਾਗ ਸਾਧਾ
ਜੜੀਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਨੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪਾਇਆ
ਤਾਹੀਓਂ ਟਹਿਕਦਾ ਸਿੱਖੀ ਗੁਲਾਬ ਸਾਧਾ

ਚੌਂਕ ਚਾਂਦਨੀ ਸਿਰ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤਾ
ਥੋਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਬੋਦੀ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਿਰ
ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਤਨ ਚਿਰਵਾਏ ਸਿੱਖਾਂ
ਥੋਡੇ ਤਨ ਦਾ ਜੰਝੂ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਿਰ

ਦੇ ਲਾਲ ਨੀਂਹਾਂ 'ਚ ਚਿਣਵਾ ਦਿੱਤੇ
ਏਸ ਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ
ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੇ ਤੇ ਚੋਟ ਲਗਾਈ ਸਿੰਘਾਂ
ਥੋਡੇ ਮੰਦਰੀ ਟੱਲ ਖੜਕਾਉਣ ਦੇ ਲਈ

ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ ਦੀ ਪਾਪੀਓ ਹੱਦ ਕੀਤੀ
ਚੰਗਾ ਸਿਲਾ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਚੁਕਾਉਣ ਲੱਗੇ
ਥੋਡੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਤਿਲਕ ਬਚਾਏ ਜੀਹਨੇ
ਮੱਥਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨਾਲ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ

ਅਸੀਂ ਕੱਤੇ ਨਹੀਂ ਚਰਖੇ ਨਾ ਭਰਮ ਰੱਖੀਂ
ਰਿਹਾ ਚਰਖੜੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਸਾਡਾ
ਅਸੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਲੱਭਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ 'ਚੋਂ
ਵੱਸਦਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਡਾ

ਹੱਥ ਅਕਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੁਝ ਹੋਸ਼ ਕਰ ਲੈ
ਨਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਲਲਕਾਰ ਸਾਧਾ
ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੀ ਇਥੇ ਸੁਆਹ ਤੇਰੀ
ਜੇ ਚੱਕ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਲਵਾਰ ਸਾਧਾ

♦

ਲਲਕਾਰ ਸਿਰਸੇ ਸਾਧ ਦੇ ਨਾਂ

ਕਿਸ ਮੋੜ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੌਤ ਮਿਲਜੇ
ਸਾਧਾ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਸ਼ਰਤਾਂ ਕੈਸ਼ ਕਰ ਲੈ
ਦਾਣੇ ਮੁੱਕ ਗਏ ਤੇਰੇ ਜਹਾਨ ਉਤੋਂ
ਆਪਣੀ ਜ਼ੈਡ ਸੁਰੱਖਿਆ ਟਾਇਟ ਕਰ ਲੈ.. ..

ਸਾਧਾ ਪਾਖੰਡੀਆ ਜਦੋਂ ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਆਈ
ਸਲਾਬਤਪੁਰੇ ਨੂੰ ਸਿਰਸੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਤੁਰਿਆ
ਨਾਲ ਜਾਮਾਂ ਦੇ ਜਾਮ ਟਕਰਾਉਣ ਲੱਗਾ
ਆਪਣੀ ਜਾਚੇ ਤੂੰ ਬਣਕੇ ਰੱਬ ਤੁਰਿਆ
ਜ਼ਮੀਰ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਮੁਰਦਾ ਬਣਾਉਣ ਖਾਤਿਰ
ਥਾਪੜਾ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਠੱਗ ਤੁਰਿਆ
ਕਲਗੀਧਰ ਦਿਆਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਖਾਤਿਰ
ਨਾਲ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਵੱਗ ਤੁਰਿਆ
ਰਹਿ ਗਏ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਭੇਖੀਆ ਦਿਨ ਤੇਰੇ
ਸਮਾਂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹ ਲੈ
ਦਾਣੇ ਮੁੱਕ ਗਏ.. ..

.....

ਮਾਂ ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪੈਰ ਮੰਗੂ
ਭਾਣਾ ਅੱਜ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਵਰਤ ਜਾਣਾ
ਭਾਵੇਂ ਕਾਲ ਨੂੰ ਪਾਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਲੀਂ
ਤੇਰੀ ਧੌਣ ਤੇ ਖੰਡੇ ਨੇ ਖੜਕ ਜਾਣਾ
ਨਰਕਧਾਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਸਾਧਾ
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀ 'ਰਣਜੀਤਾਂ' ਦੀ ਘਾਟ ਕੋਈ ਨਾ
ਸੋਧਿਆ ਉਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ

ਇਹ ਸਿਰਸਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਵਾਟ ਕੋਈ ਨਾ
ਬਦਲੇ ਕਿਵੇਂ ਲਏ ਵੇਖ ਫਰੋਲ ਵਰਕੇ
ਨਾਲੇ ਬਚਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਤਰਕੀਬ ਘੜਲੈ
ਦਾਣੇ ਮੁੱਕ ਗਏ.. . . . .

.....

ਆਪਣੀ ਕਰਤੂਤ ਤੂੰ ਸਾਧਾ ਵਿਖਾ ਚੁੱਕਿਆਂ
ਹੁਣ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਸਾਡੀ ਤਲਵਾਰ ਵੇਖੀਂ
ਸਾਡੇ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਠੰਡਿਆਂ ਕਰਨ ਖਾਤਿਰ
ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋਈ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਵੇਖੀਂ
ਤੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਕੋਈ ਜੇ ਸ਼ੱਕ ਸਾਧਾ
ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋਇਆ ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰ ਵੇਖੀਂ
ਜੇਕਰ ਫੇਰ ਵੀ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆਵੇ
ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੈਦਯਾ ਜਾਂ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵੇਖੀਂ
ਜੰਮਣ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕਿਉਂ ਲੀਕ ਲਾਵੇਂ
ਪੁੱਤ ਇਕ ਦਾ ਜੇ, ਤਾਂ ਇਕ ਨਾਮ ਧਰ ਲੈ
ਦਾਣੇ ਮੁੱਕ ਗਏ.. . . . .

.....

'ਛਤਰਪਤੀ' ਜਿਹੇ ਕਈ ਤੂੰ ਦਫ਼ਨ ਕੀਤੇ
ਉਸੇ ਰੱਸੇ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹ ਵੇਖੀਂ
ਨਕੇਲ ਨੱਕ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲਈ
ਚੜ੍ਹਦੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਮਰਜੀਵਤਿਆਂ ਦੀ ਜੰਵ ਵੇਖੀਂ
ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਦਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ
ਪਰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਝਾਕ ਕੋਈ ਨਾ
ਤੇਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਆਉਣੀ
ਦਿਸਣ ਜੋਗੀ ਤੇਰੀ ਛੱਡਣੀ ਲਾਸ਼ ਕੋਈ ਨਾ
ਆਪਣੇ ਅੱਖੀਂ ਕੋਈ ਹਾਰ ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ
ਇਕ ਫੋਟੋ ਵੀ ਫਰੇਮ ਦੇ ਵਿਚ ਜੜ ਲੈ
ਦਾਣੇ ਮੁੱਕ ਗਏ.. . . . .

.....

♦

ਲਲਕਾਰ ਪਾਪੀ ਪੂਹਲੇ ਦੇ ਨਾਂ

ਭਾਜੀਆਂ ਮੋੜਦਾ ਖਾਲਸਾ ਰਿਹਾ ਮੁੱਢੋਂ
ਤੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਭੇਖੀ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੂੰ
ਖਹਿਣਾ, ਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ੋਭਦਾ ਨਹੀਂ
ਕਾਵਾਂ, ਤਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਬਟੇਰਿਆਂ ਨੂੰ.. ..

ਕਾਹਨੂੰ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ ਲਾਵੇਂ
ਧੋਤੀ, ਟੋਪੀ ਤੇ ਜਨੇਊ ਲੈ ਧਾਰ ਠੱਗਾ
ਤੂੰ ਤਾਂ ਬਾਹਮਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੱਥ ਠੋਕਾ
ਮਨੁੱਵਾਦ ਦਾ ਕਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਠੱਗਾ

ਤੇਲ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ 'ਚ ਬੜਾ ਪਾਇਆ
ਤੇਰੇ ਯਾਰ ਜੁੰਡੀ ਦੇ, ਭੇਖੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ
ਰਲ ਕੇ ਹਿੰਦ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੱਢੀ
ਤੇਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਨੇ

ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਜਿਹੇ ਤੇਰੇ ਲੰਗੋਟੀਆਂ ਨੇ
ਬੜੇ ਕੀਤੇ ਨੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਇਥੇ
ਪੁੱਤ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਈ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ
ਕਈ ਲਾਪਤਾ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਇਥੇ

ਥਾਪੜਾ ਪੰਥ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਾ
ਕਾਤਲਾਂ, ਬੇਗੈਰਤਾਂ, ਬੱਜਰ-ਕੁਰਹਿਤੀਆਂ ਨੂੰ
ਖਿਤਾਬ ੯੬ ਵੇਂ ਕਰੋੜੀ ਵੀ ਮਿਲੀ ਜਾਣੇ
ਤੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਨਸ਼ਈ ਬਲੈਕੀਆਂ ਨੂੰ

ਪਰ ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ
ਪਾਈ-ਪਾਈ ਦਾ ਲਵਾਂਗੇ ਹਿਸਾਬ ਠੱਗਾ
ਬੜੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਨਿਲਾਮ ਤੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ
ਬਥੇਰਾ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਤੂੰ ਪੰਜਾਬ ਠੱਗਾ

ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਧਾਮਾਂ ਉਤੇ
ਕਰ ਲਈਆਂ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਤੂੰ
ਕੋਹੇ ਰਾਹਗੀਰ ਤੂੰ ਕੇਸਰੀ ਕਾਫਲੇ ਦੇ
ਦਫ਼ਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਈ ਜੁਆਨੀਆਂ ਤੂੰ

ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ
ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਠੱਗਾ
ਫੂਲ ਭੁਗਤ ਲੈ ਭੇਖੀਆ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇ
ਹੁਣ ਚੁੱਕ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਲਵਾਰ ਠੱਗਾ.. ..

ਨੋਟ: ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ੨੧ ਅਪ੍ਰੈਲ ੨੦੦੮ ਨੂੰ 'ਲਲਕਾਰ' ਮਾਸਿਕ ਰਸਾਲੇ ਲਈ, ਡਾ. ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਦੇਕੇ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ੪ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੂਰਲੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ ਯੋਧਿਆਂ

ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ ਯੋਧਿਆਂ

ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਲਈ

ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ ਯੋਧਿਆਂ

ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ, ਸੀਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ
ਰਿਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ਪੱਜ ਜਿਊਣ ਦਾ ਜਿਊਂਦੇ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ
ਹਿੰਦ ਦੇ ਅਸੀਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ, ਵਰਕੇ ਹੀ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ
ਹੋ ਜਾਊ ਹੁਣ ਤਿਆਰ ਖਾਲਸਾ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ
ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ.. . . . .

ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ, ਪਿਆਰ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ
ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸਾਲ ਚੁਰਾਸੀ, ਮਹੀਨਾ ਨਵੰਬਰ ਕਹਿਰ ਦਾ
ਨੇਤਾ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਾਂਗੇ, ਵਾਰਸ ਜੋ ਡਾਇਰ ਦਾ
ਸੋਧੇ ਅਰਦਾਸੇ ਸਿੰਘੇ, ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ
ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ.. . . . .

ਗੱਦਾਰਾਂ ਸਮਝੋਤੇ ਕਰ ਲਏ ਭੁੱਲੇ ਇਕਰਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਕੁਰਸੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ, ਡੋਗਰਿਆਂ ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਇਕੱਲਿਆਂ ਜੰਗ ਲੜਨੀ ਪੈ ਗਈ ਸਿੰਘਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗਾਨੇ, ਮੌਤ ਪਰਨਾਉਣ ਲਈ
ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ.. . . . .

ਜਾਣਕੇ ਪੰਥ ਪਿਆਰਾ, ਛੱਡਿਆ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਤੁਰ ਪਏ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਕੌਮ ਦਾ, ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਦੱਸਣ ਲਈ ਅਣਖ ਕੀ ਹੁੰਦੀ, ਜਾਲਮ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘਾਂ ਫੜ ਲਈ ਏ.ਕੇ. ਤਖਤ ਹਿਲਾਉਣ ਲਈ
ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ ਯੋਧਿਆਂ

ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਲਈ

ਚੱਕ ਲਏ ਹਥਿਆਰ ਯੋਧਿਆਂ.. . . .

♦

ਪੁਲਸੀਆ ਕਹਿਰ

ਰੋਲ ਦਿਓ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ, ਕੇਸਰੀ ਦਸਤਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਦਿਸਦੇ ਹੀ ਮਾਰੋ ਗੋਲੀ, ਸਿੰਘਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਚੇਲੇ, ਬੜਾ ਪਛਤਾਉਣਗੇ
ਮੁਕਾਉਣੀ ਹੈ ਮਿਲੀਟੈਂਸੀ ਹੁਣ .. .. .

ਪੁਲਸੀਓ ਪਾ ਲਉ ਚੇਲੇ, ਪਹਿਨੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਲੁੱਟਣ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ, ਕੈਟਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਪੂਹਲੇ ਜਿਹੇ ਜਾਲਮ ਟੋਲੇ, ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣਗੇ
ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ ਦਾ.. .. .

ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਪਨਾਹ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਚੱਕ ਲਉ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਬਣਦੇ ਨੇ ਦੇਸ਼ਧੋਹੀ, ਨਾ ਬਖਸ਼ੋ ਗੱਦਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਲੱਗੂਗਾ ਨਾਮ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ, ਮੁਖਬਰ ਕਹਾਉਣਗੇ
ਮੁਕਾਉਣੀ ਹੈ ਮਿਲੀਟੈਂਸੀ ਹੁਣ .. .. .

ਦਿਸੇ ਨਾ ਕੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਓ
ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਮੁਠਭੇੜ ਇਹ, ਖਬਰਾਂ ਅਖਬਾਰ ਦਿਓ
ਸਟਾਰ ਬੋਡੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਜੀ, ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਉਣਗੇ
ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ ਦਾ.. .. .

ਜੇ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਖਾੜਕੂ ਲੱਭਦਾ, ਚੱਕ ਲਉ ਬੇਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ
ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਪੁੱਠੇ ਟੰਗ ਦਿਓ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ
ਮਾਪੇ ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇ, ਆਪੇ ਛੁਡਵਾਉਣਗੇ
ਮੁਕਾਉਣੀ ਹੈ ਮਿਲੀਟੈਂਸੀ ਹੁਣ .. .. .

੧੫ ਤੋਂ ੪੦ ਸਾਲ ਦਾ ਛੱਡਿਓ ਨਾ ਸਿੱਖ ਕੋਈ
ਖਤਰਾ ਐਸਾ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ, ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਕੋਈ
ਬਖਸ਼ੋ ਨਾ ਬੀਬੀਆਂ ਬੱਚੇ, ਨਸਲਾਂ ਵਧਾਉਣਗੇ
ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ ਦਾ.. .. .

ਪੁੱਛ-ਗਿਛ ਵਿਚ ਮਰਜੇ ਕੋਈ, ਭੋਰਾ ਨਾ ਝੋਰਾ ਕਰਿਓ
ਆਪੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਾਂਭ ਲਵਾਂਗੇ, ਗੱਲ ਕੋਈ ਚਿੱਤ ਤੇ ਨਾ ਧਰਿਓ
ਸੁਖਦੀਪ ਜੰਮੇ ਪਲੇ ਜੋ ਇਥੇ, ਲਵਾਰਿਸ਼ ਅਖਵਾਉਣਗੇ
ਮੁਕਾਉਣੀ ਹੈ ਮਿਲੀਟੈਂਸੀ ਹੁਣ .. .. .
ਜਰਵਾਣੀ ਰੁੱਤ

ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਤ ਜਰਵਾਣੀ ਹੈ ਲੋਕੋ ਹਲਕੇ ਫਿਰਨ ਸ਼ਿਕਾਰੀ

ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਸਹਿਮ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦੇ
ਆਟੇ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਬਣੇ, ਅੱਜ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਖੂਬ ਡਰਾਂਦੇ
ਲੱਗੀ ਦੌੜ ਸਟਾਰਾਂ ਦੀ, ਬਣਗੀ ਸਾਡੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਭਾਰੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਤ ਜਰਵਾਣੀ ਹੈ.. .. .

ਅਸੀਂ ਲੜਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ, ਤਾਹੀਓਂ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ
ਰਹਿੰਦੇ ਵਾਂਗ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ, ਹੋਊਗੀ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦੀ
ਗੰਗੂ ਦਿਆਂ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ, ਛੁਰੀ ਵਿਚ ਪਿੱਠ ਦੇ ਮਾਰੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਤ.. .. .

ਗੱਭਰੂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਲਵਾਰਿਸ਼ ਕਹਿ ਕੇ ਸਾੜੇ
ਲੱਭੀਆਂ ਨਾ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕਈ ਨਾਲ ਤਸੱਦਦ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਮਾਰੇ
ਸਾਡੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਬਲਣ ਸਿਵੇ, ਘੁੰਮਦੇ ਨੇ ਕਾਤਿਲ ਸਰਕਾਰੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਤ ਜਰਵਾਣੀ.. .. .

ਨੰਗੀ ਨੱਚੇ ਮੌਤ ਇਥੇ, ਜਮਾਂ ਨੇ ਖਾਖੀ ਰੂਪ ਵਟਾਇਆ
ਸਹਾਰਾ ਕਿਸੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ, ਘਰੋਂ ਗਿਆ ਨਾ ਮੁੜਕੇ ਆਇਆ
ਭੈਣਾਂ ਲੱਭਦੀਆਂ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ, ਕਿਤੇ ਰਾਹ ਤੱਕਦੀ ਚੂੜੇ ਵਾਲੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਤ.. .. .

ਜਾ ਕੇ ਵਿਚ ਸਮਸ਼ਾਨਾ ਦੇ, ਕੀਤੀਆਂ ਅਸੀਂ ਘੋਖ ਪੜਤਾਲਾਂ
ਮਨਆਈਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਦੇਣਾ ਪਊ ਜਵਾਬ ਚੰਡਾਲਾਂ
ਲੜਾਂਗੇ ਕੇਸ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘਾ, ਖਾਲੜੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਧਾਰੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਤ ਜਰਵਾਣੀ ਹੈ.. .. .

♦

ਰੱਤੋ-ਰੱਤ ਪੰਜਾਬ

ਖਾਖੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲਿਆਂ ਘਰ-ਘਰ ਲਾਂਬੂ ਲਾ ਦਿੱਤੇ
ਸਿੰਘ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ

.. .. ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਸਾਡਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬਹਿਣਾ ਹੈ
ਜੇ ਰਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਲੈਣਾ ਹੈ.. .. ਸਭ ਸੰਗਤ ਕਹਿ ਦਿਉ ਵਾਹਿਗੁਰੂ.....

ਖਾਖੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲਿਆਂ ਘਰ-ਘਰ ਲਾਂਬੂ ਲਾ ਦਿੱਤੇ
ਸਿੰਘ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ, ਚੁਣ-ਚੁਣ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ

ਰੋਹੀਆਂ ਬੇਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਘੇਰ ਲਏ ਪੁੱਤ ਮਾਵਾਂ ਦੇ
ਤੁਰ ਗਏ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਆਏ

ਗੱਭਰੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਸੀ
ਚੱਕ-ਚੱਕ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਏ

ਹਿੰਦ ਦੇ ਪਾਲਤੂਆਂ ਲਈ, ਰੁੱਤ ਸੀ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਦੀ
ਫੜਕੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਹੀ, ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਲਟਕਾਏ

ਛੁੱਟ ਗਏ ਅਮੀਰ ਘਰਾਂ ਦੇ, ਦੇ ਕੇ ਕੀਮਤ ਜਾਨ ਦੀ
ਜਿਹੜੇ ਬਚ ਗਏ ਓਹੀ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਖਵਾਏ

ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਵਿਚ ਕਈ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ
ਮਾਨੋਚਾਹਲ ਵਰਗੇ, ਲਾਵਾਰਿਸ਼ ਮਾਂ ਦੇ ਜਾਏ

ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ, ਮੁੱਛ-ਫੁੱਟ ਗੱਭਰੂ ਲੱਭਦਾ ਹੈ
ਐਸੇ ਗਿੱਲ-ਬੇਅੰਤ, ਰਲ-ਮਿਲ ਕਹਿਰ ਕਮਾਏ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਲਈ, ਵਧ-ਵਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ
ਚੰਗੀ ਸੀ ਗੁਲਾਮੀ, ਗਲਾਂ 'ਚ ਟਾਇਰ ਪੁਆਏ

ਕਹਿਣ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਾਨੂੰ, ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕੇਸ ਕਰਨ ਦਾ
ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਆਸ ਨਾ ਕੋਈ, ਵਾੜ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਏ

ਵਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇਰੇ ਬਾਜ਼ ਘੇਰ ਲਏ ਕਾਵਾਂ ਨੇ
'ਦੀਪ' ਨੂੰ ਦੱਸ ਸ਼ਹਿਨਸਾਹ ਕੀ ਭਾਣੇ ਵਰਤਾਏ.. ..

"ਜਿੱਤਨਾਮ"
 "ਪਾਪੀ ਪੂਹਲੇ ਦਾ ਅੰਤ"
 ਪੂਹਲੇ ਦੇ ਜੁਲਮ

ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਪਾਪੀ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ
 ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ.. ..

ਕਾਹਨਾ ਨਿਹੰਗ ਜਦੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੱਡੀ ਚਾੜ੍ਹਿਆ
 ਦੇਖੀ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਮਾਰਿਆ
 ਪੂਹਲਾ ਸੱਜਰਾ ਸੀ ਜਥੇ 'ਚ ਸਿਧਾਰਿਆ
 ਮੁਖੀ ਟੋਲੇ ਦਾ, ਮੁਖੀ ਟੋਲੇ ਦਾ
 ਮੁਖੀ ਟੋਲੇ ਦਾ ਉਦੋਂ ਬਣ ਗਿਆ ਬੇਈਮਾਨ
 ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ.. ..

ਭੇਖੀ ਭੁੱਲ ਬੈਠਾ ਜਲਬਾ ਰਕਾਬ ਦਾ
 ਦੌਰ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਚੱਲਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ
 ਵੈਰੀ ਬਣ ਬੈਠਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ
 ਰਲਿਆ ਦਿੱਲੀ ਨਾ, ਬਈ ਰਲਿਆ ਦਿੱਲੀ ਨਾ
 ਰਲਿਆ ਦਿੱਲੀ ਨਾ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਉੱਚੀ ਜਾਨ
 ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ.. ..

ਪੂਹਲੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੱਬਿਆ
 ਜਿਹੜਾ ਮੂਹਰੇ ਆਇਆ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹ ਛੱਡਿਆ
 ਖੂਨ ਐਸਾ ਫਿਰ ਓਹਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ
 ਗੁਰੂ ਭੁੱਲਿਆ, ਗੁਰੂ ਭੁੱਲਿਆ
 ਗੁਰੂ ਭੁੱਲਿਆ ਤੇ ਬਣੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਜਿੰਦ ਜਾਨ
 ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ.. ..

ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਥਿਆਰ ਸੀ
 ਦੂਜੇ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਹੋਏ ਇਕਰਾਰ ਸੀ
 ਤੀਜੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ
 ਕੈਟ ਬਣਿਆ... .. ਕੈਟ ਬਣਿਆ
 ਕੈਟ ਬਣਿਆ ਤੇ ਪੂਹਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਗੁਮਾਨ
 ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ... ..

ਚਿੱਟੇ ਚੋਲੇ ਪਾ ਕੇ ਚੁੱਕੇ ਬੱਚੇ ਮਾਵਾਂ ਦੇ
 ਮਾਸ ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਸਿੱਟੇ ਫੇਰ ਗਾਵਾਂ ਦੇ
 ਬੜੇ ਕੀਤੇ ਸੀ ਕੁਕਰਮ, ਸਾਡੇ ਨਾਵਾਂ ਤੇ
 ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਤਾ, ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਤਾ
 ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਹਿਰ ਬਦਨਾਮ
 ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ... ..

ਖਾਨਪੁਰੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਰਾ ਮਾਰਿਆ
 ਜਿਉਂਦਾ ਜਟਾਣੇ ਦਾ ਟੱਬਰ ਸੀ ਇਹਨੇ ਸਾੜਿਆ
 'ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ' ਕਰਜ਼ ਕੌਮ ਤੇ ਸੀ ਚਾੜਿਆ
 ਹੁਣ ਹੋਰ ਅੱਗ.. . ਹੁਣ ਹੋਰ ਅੱਗੇ
 ਹੁਣ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਕਲਮ ਨੀਂ ਕਰਦੀ ਬਿਆਨ
 ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ... ..
 ਸੁਣੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ
 ਇਹ ਹੈ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

.....

ਵਾਰਿਸ ਅਸੀਂ ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਦੇ

ਹਰਚੰਦ ਸਿਆਂ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾ

ਅਣਖੀ ਅਖਵਾਵਾਂਗੇ...

ਆਪਾਂ ਜੇ ਲਿਆ ਨਾ ਬਦਲਾ.. . . .

ਨਰਕਧਾਰੀ ਗੁਰਬਚਨੇ ਰਾਹੀਂ, ਵਿਛਾਇਆ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਲ ਇਥੇ

ਢਾਹਿਆ ਫੇਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ, ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਇਥੇ

ਪੂਹਲੇ ਜਿਹੇ ਮੋਹਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਚੱਲੀ ਫਿਰ ਚਾਲ ਇਥੇ

ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲਾ

ਕਿੱਦਾਂ ਮੂੰਹ ਲਾਵਾਂਗੇ

ਹਰਚੰਦ ਸਿਆਂ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾ

ਅਣਖੀ ਅਖਵਾਵਾਂਗੇ

ਵਾਰਿਸ ਅਸੀਂ ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਦੇ.. . . .

ਪਾਪੀ ਇਸ ਦੁਸ਼ਟ ਪੂਹਲੇ ਨੇ, ਕਰੀਆਂ ਮਨਆਈਆਂ ਨੇ

ਅਣਖੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ, ਇਹਨੇ ਰੁਲਵਾਈਆਂ ਨੇ

ਸ਼ਹਿ ਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਇਹਨੂੰ, ਨਾ ਹੋਈਆਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਨੇ

ਕੇਸ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲੇ

ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਵਾਂਗੇ

ਹਰਚੰਦ ਸਿਆਂ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾ

ਅਣਖੀ ਅਖਵਾਵਾਂਗੇ

ਆਪਾਂ ਜੇ ਲਿਆ ਨਾ ਬਦਲਾ.. . . .

ਗੁਰੂ ਕਿਆਂ ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਨੇ ਵਾਰ ਇਹਨੇ

ਜਟਾਣੇ ਦਾ ਟੱਬਰ ਸਾਰਾ ਜਿੰਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸਾੜ ਇਹਨੇ

ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਖਾਨਪੁਰੀ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਇਹਨੇ

ਓ ਲਿਭ ਚਇ ਸਿਖ ਸਚੀਭ

ਗੁੰਮੀਆਂ ਮਾਸੂਮ ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ
ਕਿੱਥੋਂ ਲੱਭ ਲਿਆਵਾਂਗੇ
ਹਰਚੰਦ ਸਿਆਂ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾ
ਅਣਖੀ ਅਖਵਾਵਾਂਗੇ
ਵਾਰਿਸ ਅਸੀਂ ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਦੇ.. ..

ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਲੰਡਨ ਜਾ ਕੇ, ਸੋਧਿਆ ਉਡਵਾਇਰ ਨੂੰ
ਸਤਵੰਤ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੇ, ਹਿਲਾਇਆ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ
ਸੁੱਖੇ-ਜਿੰਦੇ ਪੂਨੇ ਜਾ ਕੇ, ਮਾਰਿਆ ਵੈਦੇ ਕਾਇਰ ਨੂੰ
ਸੁਖਦੀਪ ਸਿਆਂ ਆਪਾਂ ਨਿਉਂਦਾ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਾਵਾਂਗੇ.. ..
ਹਰਚੰਦ ਸਿਆਂ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾ.....
ਅਣਖੀ ਅਖਵਾਵਾਂਗੇ
ਆਪਾਂ ਜੇ ਲਿਆ ਨਾ ਬਦਲਾ...

ਫੈਸਲਾ

ਗੱਲ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ, ਤੂੰ ਆਖੀ ਨਵਤੇਜ ਸਿਆਂ
ਬਣਜੇਂ ਜੇ ਸਾਥੀ ਮੇਰਾ ਨਰਕੀਂ ਇਹਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਆਂ
ਸਾਂਭੇ ਜੋ ਸਮਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮਗਰੋਂ ਪਛਤਾਵੇ ਨਾ
ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੁੱਕਾ ਹੁਣ ਜਾਵੇ ਨਾ
ਮੋੜਦੀਏ ਭਾਜੀ ਆਪਾਂ.. ..

ਪਾਪੀ ਹੰਕਾਰਿਆ ਫਿਰਦਾ, ਖੂਨ ਵਹਾਅ ਕੇ ਤੇ
ਕਹਿੰਦਾ ਸੇਵਾ ਹਿੰਦ ਦੀ ਕੀਤੀ, ਸਿੰਘ ਮਰਵਾ ਕੇ ਤੇ
ਹੋਣੀ ਦਿੰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਗੋੜੇ, ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਦਿਨ ਆਵੇ ਨਾ
ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੁੱਕਾ ਹੁਣ ਜਾਵੇ ਨਾ
ਸਾਂਭੀਏ ਸਮਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ.. ..

ਦਿਸਦੇ ਨਹੀਂ ਯਾਰ ਜੁੰਡੀਏ, ਛੱਡ ਗਏ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ
ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਟੱਕਰਾਂਗੇ ਇਸ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੱਲੇ ਨੂੰ
ਸੈਣੀ ਤੇ ਪਰਮਰਾਜ 'ਚੋਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਬਿਆਵੇ ਨਾ
ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੁੱਕਾ ਹੁਣ ਜਾਵੇ ਨਾ
ਸਾਂਭੀਏ ਸਮਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ.. ..

ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬਲਜੀਤ ਵੀਰ ਦੀ ਜਦੋਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ
ਅਰਦਾਸ ਦਸਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੀਤੀ, ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਨ ਚੜ੍ਹੀ
ਕਾਹਦਾ ਉਹ ਮਰਦ 'ਦੀਪ ਸਿਆਂ', ਖੰਡਾ ਖੜਕਾਵੇ ਨਾ
ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੁੱਕਾ ਹੁਣ ਜਾਵੇ ਨਾ
ਸਾਂਭੀਏ ਸਮਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ.. ..

ਜਸ਼ਨ

ਧੁੰਮਾਂ ਪੈ ਗੀਆਂ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ,
ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਪੂਹਲਾ ਸਾੜਿਆ.. ..
ਮੇਰੇ ਮੋਲਾ ਤੇਰੇ ਰੰਗ ਨੇ ਨਿਆਰੇ
ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਪੂਹਲਾ ਸਾੜਿਆ.. ..

ਹੱਥ ਠੋਕਾ ਸੀ ਜੋ ਬਣਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦਾ
ਸਿਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦਾ
ਹੱਥ ਯੋਧਿਆਂ ਵਿਖਾਏ ਨੇ ਕਰਾਰੇ
ਬਈ ਪਾਪੀ ਅੱਜ ਗੱਡੀ ਚਾੜ੍ਹਿਆ
ਧੁੰਮਾਂ ਪੈ ਗੀਆਂ.. ..

ਮਾਸੂਮ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਜੀਹਨੇ ਲੁਕ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜੇ ਸੀ
ਸਿੰਘ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਅਣਆਈ ਮੌਤੇ ਮਾਰੇ ਸੀ
ਉਹਨੂੰ ਪੈ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਭਾਰੇ
ਉਸੇ ਮੌਤ ਪਾਪੀ ਮਾਰਿਆ
ਧੁੰਮਾਂ ਪੈ ਗੀਆਂ.. ..

ਸੈਣੀ ਤੇ ਬਿੱਟਾ ਜੀਹਦੇ, ਜੁੰਡਲੀ ਦੇ ਯਾਰ ਸੀ
ਪਰਮਰਾਜ, ਇਜ਼ਹਾਰ ਨਾਲ ਬੜਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਸੀ
ਅੱਜ ਆਏ ਨਾ ਛੁਡਾਉਣ ਇਹਨੂੰ ਚਾਰੇ
ਸੂਰਿਆਂ ਕਰਜ਼ ਤਾਰਿਆ
ਧੁੰਮਾਂ ਪੈ ਗੀਆਂ.. ..

ਕਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਪੀ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਘੱਲਿਆ
ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਾਲਾ ਰੂਪ ਧਾਰ, ਨੰਗੇ ਧੜ ਚੱਲਿਆ
ਨਾ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾ ਕੇਸ, ਦੇਖੋ ਬਣਿਆ ਕੀ ਭੇਸ
ਕਲਮ ਹੋਰ ਕੀ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿਆਂ ਉਚਾਰੇ
ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਿਆ
ਧੁੰਮਾਂ ਪੈ ਗੀਆਂ.. ..

ਪੂਹਲੇ ਦਾ ਅੰਤ

ਮਾਰਿਆ ਪੂਹਲਾ ਬਈ ਮਰਦ ਦਲੇਰਾਂ, ਕਿੱਤਾ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਹੌਂਸਲਾ
ਕੈਟ ਦਿੱਲੀ ਦਾ.. ..
ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈ ਗਿਆ, ਗਿਣ-ਗਿਣ ਲੈਣੇ ਬਦਲੇ
ਅੱਜ ਕਰਦਾ.. ..
ਕਰਦਾ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ, ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਸੀ ਸਿਰ ਧਰਦਾ
ਮਾਫੀ ਮੰਗਦਾ.. ..
ਮੰਗਦਾ ਸੀ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਝੋਲੀਆਂ, ਮੂਹਰੇ ਖੜ੍ਹੀ ਮੌਤ ਮੋੜਦਾ
ਕਹਿੰਦਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ.. ..
ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾ ਮੱਥਾ ਲਾ ਲਿਆ, ਵੱਡਾ ਹੀ ਕਸੂਰ ਹੋ ਗਿਆ
ਅੱਜ ਛੱਡ ਦਿਓ.. ..
ਛੱਡ ਦਿਓ ਸੋਨੇ 'ਚ ਮੜ੍ਹਾ ਦੂੰ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਾਂ ਵਰਗੇ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ.. ..
ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨਾ ਪੰਗਾ ਪਾ ਲਿਆ, ਸਹਿ ਦਿੱਤੀ ਦਿੱਲੀ ਨੇ
ਨਾਲ ਸੈਣੀ.. ..
ਸੈਣੀ, ਬੇਅੰਤਾ, ਤੇ ਬਿੱਟਾ ਚੌਥਾ ਇਕ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ.
ਅੱਜ ਕੋਈ ਨਾ.. ..
ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਲ ਹੁਣ ਮੇਰੇ, ਵੱਸ ਪੈ ਗਿਆ ਕੱਲਾ ਹੋਣੀ ਦੇ
ਯਾਰ ਜੁੰਡੀ ਦੇ.. ..
ਜੁੰਡੀ ਦੇ ਛੱਡ ਗਏ ਮੈਨੂੰ, ਕੀਤੀਆਂ ਦੇ ਫਲ ਪਾਉਣ ਲਈ
ਕਿਹਾ ਯੋਧਿਆਂ.. ..
ਯੋਧਿਆਂ ਓਏ ਚੁੱਪ ਕਰ ਪੂਹਲਿਆ, ਹੁਣ ਕਾਹਨੂੰ ਕਰੇਂ ਮਿੰਨਤਾਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਿਆ.. ..
ਸੋਚਿਆ ਨਾ ਜੁਲਮ ਕਮਾਉਣ ਤੋਂ, ਕੌਮ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾ ਲਿਆ
ਪੜ੍ਹਕੇ ਵੇਖਦਾ.. ..
ਵੇਖਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲ ਕਰਦਾ
ਯਾਦ ਕਰ ਲੈ.. ..

ਬੰਦੀ ਲਹਾਰੂ

ਕਰ ਲੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਰਨਾ, ਅੰਤ ਵੇਲਾ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ
ਯਾਰ ਜੁੰਡੀ ਦੇ.. ..
ਜੁੰਡੀ ਦੇ ਮਿਲਣਗੇ ਨਰਕੀਂ, ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗੇ
ਜਿਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ.. ..
ਪਹੁੰਚਿਆ ਬੇਅੰਤਾ ਬੁੱਚੜ, ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਕਰ ਤਿਆਰੀਆਂ
ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਦੀ.. ..
ਵਾਰ ਦੀ ਫਤਿਹ ਹੈ ਤੈਨੂੰ, ਫਲ ਪਾ ਲੈ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇ
ਤੇਲ ਪਾ 'ਤਾ.. ..
ਪਾ 'ਤਾ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੇ ਉਤੇ, ਅੱਗ ਲਾਤੀ ਪਾਪੀ ਨੂੰ
ਰੋਲਾ ਪੈ ਗਿਆ.. ..
ਪੈ ਗਿਆ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਾਰੇ, ਲਟ-ਲਟ ਪੂਹਲਾ ਮੱਚਦਾ
ਲੈ ਗਿਆ ਬਦਲਾ.. ..
ਬਦਲਾ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿਆਂ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦਾ, ਨਵਤੇਜ, ਹਰਚੰਦ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੇ
ਹੀਰਿਓ.. .. ਹੀਰਿਓ
ਕੁਰਬਾਨੀ ਮਰਦਾਂ ਦਲੇਰਾਂ ਦੀ
ਭੁੱਲਿਓ ਨਾ ਕਦੇ ਵੀਰਿਓ.. ..

ਪਾਪ ਮਹਾਂਬਲੀ ਹੈ

ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ, ਪਾਪ ਮਹਾਂਬਲੀ ਹੈ,
ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ.. . . . .

ਲਲਿਤ ਮਾਕਨ ਜਿਹੇ ਪਾਪੀ, ਦਿੱਲੀ ਗੱਡੀ ਚਾੜੇ ਸੀ
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ, ਟਾਇਰ ਪਾ-ਪਾ ਸਾੜੇ ਸੀ
ਅਸੀਂ ਲੱਭੀਏ ਪਤਾਲ ਵਿਚੋਂ, ਨਾ ਰੀਤ ਕਦੇ ਟਲੀ ਹੈ
ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ.. . . . .

ਫੌਜ ਦਾ ਸੀ ਜਰਨਲ ਵੈਦਾ, ਪੂਨੇ ਜਾ ਕੇ ਲੁਕਿਆ
ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਪਹੁੰਚੀ ਜੋੜੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਠੋਕਿਆ
ਲੰਘਦਾ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਇਹਚੋਂ, ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਹੈ
ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ.. . . . .

ਗੁਰਬਚਨੇ ਜਿਹੇ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਫਲ ਭੁਗਤਾਇਆ ਸੀ
ਬੇਅੰਤੇ ਵਰਗੇ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬਾਂ ਨਾ ਉਡਾਇਆ ਸੀ
ਕੌਮ 'ਚ ਹਵਾਰਿਆਂ ਦੀ ਬੜੀ ਲੰਬੀ ਲੜੀ ਹੈ
ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ.. . . . .

ਵਾਰਿਸ ਜਰਨੈਲ ਦੇ ਹਾਂ ਉਹਦਾ ਹੀ ਖੁਆਬ ਹਾਂ
ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਝੁਕਾਉਣਾ ਕਦੇ, ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹਾਂ
ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਸਾਡੀ, ਨਾ ਰਲੇਗੀ ਨਾ ਰਲੀ ਹੈ
ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ.. . . . .

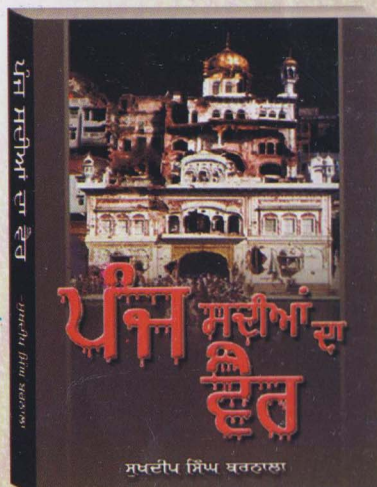
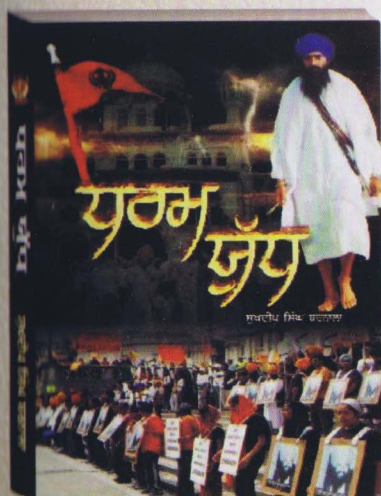
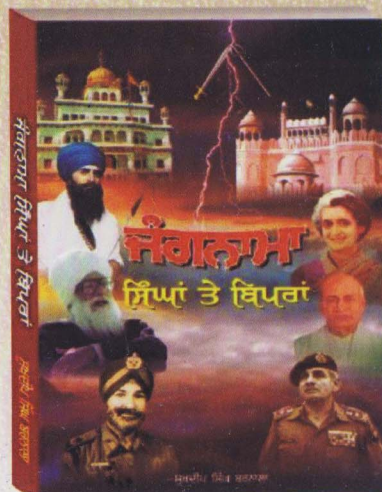
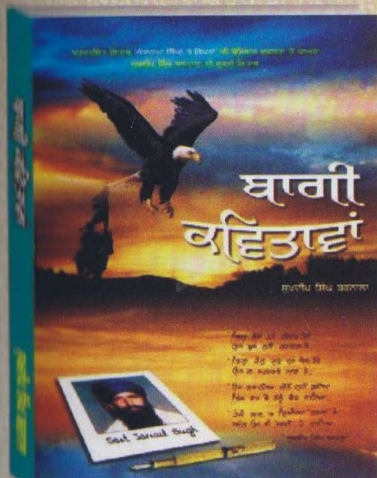

ਦਗੋਬਾਜ਼ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ
ਲੱਖਾਂ ਗਿੱਲ, ਬਿੱਟੇ, ਪੂਹਲੇ ਝੁਕਾਅ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ
ਕੇਸਰੀ ਝੁਲਾਉਣਾ ਹੁਣ, ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਅੜੀ ਹੈ
ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ.. . . . .

ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮ ਵਿਚ, ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਨੇ
ਸਿਦਕ ਸਾਡਾ ਪਰਖ ਗਈਆਂ, ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ
ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘਾਂ ਲਾਈ ਮੁੱਢੋਂ, ਸਿਰਾਂ ਵਾਲੀ ਝੜੀ ਹੈ
'ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ ਪਾਪ ਮਹਾਂਬਲੀ ਹੈ'
ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ.. . . . .

ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕਾਂ

ਸਾਪ ਜੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼
ਵਿਚਲੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪੁਸਤਿਕਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ
ਗੁਰਮਤਿ ਪੁਸਤਕ ਭੰਡਾਰ
31 ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ

ਦੁਕਾਨ ਨੰ: 154 (ਸਕੂਟਰ ਸਟੇਂਡ ਉਪਰ), ਚੌਕ ਘਾਂਟਾ ਘਰ ਮਾਰਕੀਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਫੋਨ : 0183-5101231 ਮੋਬਾਇਲ : 98726-58302, 98151-61234

ਇਨਸਾਫ਼

ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹਕੇ, ਕਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਨੇ
 ਚੌਂਕ ਚੁਰਾਹੇ ਰੁਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ, ਹਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਨੇ
 ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਰਨ ਕਿਤੇ ਨਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੀ ਏ
 ਫੱਟ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ 25 ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਨੇ
 ਮਿਲੇਗਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਦੇ ਤਾਂ, ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਮਾਸੂਮਾਂ ਨੂੰ
 ਟੁੱਟੇ ਸਭ ਭਰੋਸੇ, ਸਭ ਖਿਆਲ ਬੀਤੇ ਗਏ ਨੇ
 ਕਬਰਾਂ ਪੁੱਟੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਾਂ 'ਚੋਂ, ਲੱਭ ਲਵੋ ਕੋਈ ਮੁਰਦਾ ਹੀ
 ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਆ ਕੇ ਜਿਹੜਾ, ਦੇਵੇ ਇਕ ਗਵਾਹੀ ਨੀਂ
 ਦਿਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੂੰਹ, ਲੱਗਿਆ ਖੂਨ ਅਵੱਲਾ ਸੀ
 ਕਾਤਿਲ ਕੁੰਜ ਨੇ ਝਪਟ ਲਏ ਸੀ, ਘਰੀਂ ਪਰਤਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨੀਂ
 ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਰੋਲਤੀਆਂ ਜੋ, ਫਿਰਨ ਖਿਲਾਰੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ
 ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਹੋਈ, ਕਿੰਝ ਕੋਈ ਸੱਜ ਵਿਆਹੀ ਨੀਂ
 ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਆਸੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਸੁੱਕ ਗਏ ਹੱਡ ਅਵੱਲੜੇ ਨੀਂ
 ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਤਾਬੋਂ ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੀ ਸੁੱਕ ਗਈ ਏ ਸਿਆਹੀ ਨੀਂ.. ...

-ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ